

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 86 · 1. juni
Sesjonen 2017–2018

Møte fredag den 1. juni 2018 kl. 09

President: Tone Wilhelmsen Trøen

Dagsorden (nr. 86):

1. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Freddy André Øvstegård og Nicholas Wilkinson om å legge ned Kringkastingsrådet
(Innst. 304 S (2017–2018), jf. Dokument 8:162 S (2017–2018))
2. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Heidi Greni, Willfred Nordlund og Ole André Myhrvold om bruk av elmotor på vann under to kvadratkilometer
(Innst. 325 S (2017–2018), jf. Dokument 8:77 S (2017–2018))
3. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Tore Storehaug, Kari Elisabeth Kaski, Lars Haltbrekken og Arne Nævra om en ny, supplerende nasjonalparkplan
(Innst. 324 S (2017–2018), jf. Dokument 8:185 S (2017–2018))
4. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Per Espen Stoknes om naturfornyelse, rikere økosystemer og større opplevelsesmuligheter
(Innst. 323 S (2017–2018), jf. Dokument 8:211 S (2017–2018))
5. Interpellasjon fra representanten Karin Andersen til eldre- og folkehelseministeren:
«Medikamenter som kan dempe smerter og uro og hjelpe til med innsovning er et gode, men har alle skadelige bivirkninger hvis de blir tatt feil og for lenge. Og ingen kan vel mene at piller skal brukes til erstatning for nødvendig omsorg og pleie. Men slik er det dessverre. En spørreundersøkelse Fagbladet Sykepleien har gjennomført om erfaringer med og holdninger til administrasjon av angst- og sovemedisiner i helsevesenet, viser at én av tre sykepleiere sier de månedlig eller oftere deler ut beroligende og angstdempende piller på grunn av tidsnød. Bare 26 prosent sier de har aldri gjort dette. I sykehjem og i omsorgsbolig svarer 43 prosent bekreftende på påstanden. 86 prosent svarer at de har delt ut denne typen medisiner over lengre tid.
Hva vil statsråden gjøre for å sikre at ikke ansatte på grunn av tidsnød må gi pasienter medikamenter til erstatning for nødvendig omsorg og pleie?»
6. Interpellasjon fra representanten Tore Hagebakken til eldre- og folkehelseministeren:

«Brukerstyrt personlig assistanse, BPA, ble rettighetsfestet fra 1. januar 2015 etter mange års innsats fra funksjonshemmedes organisasjoner. I Helse- og omsorgsdepartementets egen evaluering, utført av Rokkan-senteret, konkluderes det med at rettighetsfestingen så langt er en betinget suksess. Dette målt opp mot myndighetenes konkrete målsettinger, ikke minst knyttet til likebehandling, og sett på bakgrunn av utviklingen i totalt antall brukere, antall kommuner med BPA-brukere og utviklingen i antall klagesaker. En erfaringsrapport utført av Norsk Handikapforbund viser blant annet at antallet personer som er innvilget BPA, har gått ned etter rettighetsfestingen, og at timetallet som innvilges, også er redusert. Videre er omgjøringsprosenten knyttet til klager til fylkesmannen på mer enn 40 prosent. Kommunene synes også i større grad å bestemme hva assistentene skal brukes til.

Hvordan mener statsråden at BPA-retten bør forvaltes, og hvilke virkemidler må til for å oppnå Stortingets intensjon med denne rettigheten?»

7. Stortingets vedtak til lov om endringer i forbrukermerkeloven
(Lovvedtak 58 (2017–2018), jf. Innst. 301 L (2017–2018) og Prop. 53 LS (2017–2018))
8. Stortingets vedtak til lov om endringer i kulturminneloven (fredningsgrensen for samiske kulturminner)
(Lovvedtak 59 (2017–2018), jf. Innst. 305 L (2017–2018) og Prop. 42 L (2017–2018))
9. Stortingets vedtak til lov om endringer i eksportkredittloven (ny midlertidig låne- og garantiordning for skip mv.)
(Lovvedtak 60 (2017–2018), jf. Innst. 288 L (2017–2018) og Prop. 58 L (2017–2018))
10. Referat

Presidenten: Følgende innkalte vararepresentanter tar nå sete:

For Vest-Agder fylke: Mathias *Bernander*

For Akershus fylke: Anne Kristine *Linnestad* og Kjar-tan *Berland*

For Møre og Romsdal fylke: Anders *Riise*

For Telemark fylke: Emilie *Schäffer*

Til representantenes orientering vil presidenten meddele at i Stortingets vedtatte møteplan for neste uke er fredag 8. juni plenumsfri.

Sak nr. 1 [09:00:42]

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Freddy André Øvstegård og Nicholas Wilkinson om å legge ned

Kringkastingsrådet (Innst. 304 S (2017–2018), jf. Dokument 8:162 S (2017–2018))

Presidenten: Etter ønske fra familie- og kulturkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det – innenfor den fordelte taletid – blir gitt anledning til inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Kristin Ørmen Johnsen (H) [09:01:39] (komiteens leder og ordfører for saken): Først vil jeg takke SV, som har fremmet forslaget. Forslaget har ikke framkalt stor debatt i komiteen, og de fleste i komiteen – bortsett fra SV – er enige om at forslaget forskutterer ny kringkastingslov. Kulturdepartementet har fått to anmodningsvedtak som de skal jobbe med. Det er å avgrense Kringkastingsrådets mandat og foreslå endring i oppnevning av medlemmer til Kringkastingsrådet. De har også fått et anmodningsvedtak som går ut på å utrede alternative modeller for publikums klageadgang og kontakt med NRK.

I høringen til komiteen var det ulike meninger. Jeg vil kanskje framheve at Norsk Journalistlag var veldig opptatt av å avvikle rådet. Samtidig har en statlig finansiert allmennkringkasting også et oppdrag i å ta imot henvendelser fra publikum, noe som går utenfor det man kan kalle redaktørplakaten. Vi oppfatter at når Stortinget skal ta stilling til ny lov, får vi en grundig gjennomgang av hvordan Kringkastingsrådet skal organiseres.

Vi har fått en helt ny digital verden. Tidligere kom gjerne brev inn til rådet, så har vi gått over til mail, og nå er mange meninger som kanskje kunne gått til rådet, å finne på sosiale medier. Det er noe med å ha et råd og en organisering av rådet som tar i seg denne digitale nye verden vi lever i.

Vi ser betenkelighetene som SV påpeker, og vi er opptatt av den redaksjonelle friheten Kringkastingsrådet skal ha. Medieiere skal ikke blande seg inn, verken i dagligdagse journalistiske valg eller i programområder. Men NRK er først og fremst for lisensbetalerne, de er i en annen situasjon enn de andre mediene og har en særstilling og et samfunnsoppdrag, og da trenger vi et klageorgan som har legitimitet i befolkningen.

Som sagt innebærer den digitale hverdagen nye kanaler for publikum, og vi må utrede dette mer. Derfor slutter vi oss foreløpig ikke til forslaget som SV kommer med her, men avventer departementets utredning, som vil komme til Stortinget.

Kristian Torve (A) [09:05:20]: NRKs sterke og viktige posisjon som aktør for å sikre demokratiske, sosiale og kulturelle behov i Norge er udiskutabel. Stortinget har sagt at NRK skal være redaksjonelt uavhengig og formidle et balansert nyhets-, kultur- og underholdningstilbud. Da må vi også handle deretter for å sikre at prinsippene vi har slått fast, bl.a. i NRK-plakaten, står seg også framover. Klarer vi det, bidrar vi til å sikre NRKs legitimitet og tillit ute blant folk.

Det er også fint å kunne lese en rekke brukerundersøkelser som viser at publikum generelt har stor tillit til NRK og opplever at de redaksjonelle vurderingene de tar, er balanserte og i tråd med gode presseetiske prinsipper – selv om enkelte stortingsrepresentanter dessverre forsøker å spre en annen oppfatning av NRK.

En samlet stortingskomité ba regjeringen allerede i 2016 om å gjøre noe med forholdene som representantforslaget fra SV tar opp, nemlig å ivareta NRKs posisjon som redaksjonelt uavhengig, men også sikre at publikum får sagt sin mening om innholdet. Det arbeidet har regjeringen snart brukt tre år på. Da forventer i hvert fall Arbeiderpartiet at lovforslaget som er varslet å komme til Stortinget i juni, i det minste kvitterer ut anmodningsvedtakene fra den gang.

Arbeiderpartiet er enig med regjeringspartiene i denne saken. I innstillingen skulle Arbeiderpartiet ha vært inne i flertallsmerkningen, men ved en inkurie har det ikke kommet med. Vi forventer at proposisjonen som kommer i juni, tar for seg hvordan man kan legge til rette for en kontinuerlig debatt om en allmennkringkasters rolle og beslutninger, som også fullstendig ivaretar den redaksjonelle friheten. Dette må NRK selv til syvende og sist utforme, men i første omgang må signalet fra eieren være tydelig. Det mener vi Stortinget har staket ut retningen for i en tidligere runde, og vi ser fram til proposisjonen, som er varslet å komme straks.

Silje Hjemdal (FrP) [09:07:35]: I dag behandler vi nok en sak der innholdet allerede er på vei fra regjeringen. Jeg velger å tro at de to forslagsstillerne er entusiastiske og har vanskelig for å holde seg så lenge som man kanskje burde.

Saken peker rett mot kjernen av en ganske interessant problemstilling. NRK forvalter veldig store midler og har betydelige interesser på vegne av fellesskapet. NRK er vårt felles kringkastingsselskap. De får over 5,5 mrd. kr i lisenspenger og nesten 0,5 mrd. kr i andre inntekter. Derfor står NRK i en helt unik særstilling i vårt samfunn, med trygge inntekter, en ufattelig stor organisasjon og et samfunnsoppdrag som er forankret i Stortinget.

Med en slik bakgrunn er det ikke rart at folks adgang til å mene noe om det redaksjonelle innholdet må tas

seriøst. Hvis det er grunn til å klage på noe som er sendt, eller på noe som ikke er sendt, må det kunne gjøres i prosesser som tar tilstrekkelig hensyn til fellesskapets interesser. Hittil har vi hatt Kringkastingsrådet til å fylle en stor del av disse funksjonene, men i dag stiller faktisk stadig flere spørsmål om Kringkastingsrådet, slik det er organisert og fungerer, er riktig modell for fremtiden.

Fremskrittspartiet har i mange år ment at NRK i altfor liten grad gjenspeiler det politiske og kulturelle meningsmangfoldet i landet. Med den digitale medierevolusjonen vi står i i dag, blir det stadig mer tydelig at debatten om NRKs rolle må ses i en større sammenheng, man må skjønne at det kanskje er fornuftig med andre fora enn Kringkastingsrådet.

Vi er opptatt av at det i fremtiden skal finnes gode muligheter til å korrigere det redaksjonelle innholdet i NRK, men det er også viktig å være opptatt av at den korreksjonen må være uavhengig av NRK. Det er tydeligvis ikke forslagsstillerne. De foreslår at NRK skal pålegges å sikre et klageorgan. Snakk om å la bukken passe havresekken. Forslagsstillerne snubler altså i en grunnleggende premisse for hvordan en ordning bør og må fungere. Det viser med all tydelighet at de har forhastet seg, og det viser også at saksbehandlingen bør skje på en trygg, god og forsvarlig måte.

Jeg ser ikke bort fra at forslagsstillerne og vi kan komme til en god enighet når saken kommer fra regjeringen til behandling i denne sal. Vi er vel alle enige om at NRK må tåle å bli holdt litt i ørene – også av noen utenfor sine egne vegger.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [09:11:15]: Kringkastingsrådet er et litt over gjennomsnittet interessant tema for meg. Som NRK-ansatt har jeg mang en gang gremmet meg over kunnskapsløse uttalelser og merkelige holdninger fra den kanten, men jeg har også flere ganger vært hjertens enig. Og som politiker er jeg unektelig veldig glad for at den norske befolkningen, lisensbeta-lerne, med Kringkastingsrådet har en måte å komme i inngripen med NRKs innhold. Men jeg er altså temmelig sikker på at vi kan organisere den inngripenen på en mer hensiktsmessig måte enn vi gjør nå, så selv om vi i dag ikke vedtar representantforslaget fra SV, betyr ikke det at Kringkastingsrådet er frikjent.

Senterpartiet deler altså SVs bekymring og mener det er behov for å vurdere rådets funksjon og hvordan det opererer. Og vi er ikke alene. Vi i denne salen har også drøftet Kringkastingsrådets rolle de siste årene, og for tre år siden, som det ble påpekt her, hadde vi en behandling der vi i et anmodningsvedtak ba om at regjeringen skulle foreslå avgrensning av rådets mandat samt endringer i oppnevning av medlemmer til rådet.

Jeg registrerer at departementet i sin vurdering av representantforslaget vi behandler nå, svarer at det har vært en alminnelig høring i januar 2018 om endringer i kringkastingsloven, og at det også omfatter anmodningsvedtakene om Kringkastingsrådet og publikums klageadgang. Departementet svarer videre at lovproposisjonen vil bli presentert i juni 2018 med forslag om endringer i reglene som gjelder Kringkastingsrådet, samt vurderinger av alternativer til Kringkastingsrådet.

Sett i lys av dette har Senterpartiet i denne omgang valgt ikke å støtte forslaget fra SV fordi vi mener det er hensiktsmessig å avvente proposisjonen. Jeg merker meg likevel at Redaktørforeningen i sitt høringsnotat til familie- og kulturkomiteen skriver at de er skuffet over at departementet i høringsnotatet om endringer i kringkastingsloven foreslår å videreføre ordningen etter dagens mønster, og at det ikke er foreslått endringer i mandatområdet. Jeg må nok si at også jeg rynker litt på nesen over at man ikke har jobbet fram litt bedre måter å ivareta troverdigheten til rådet på, som jeg mener er blitt skakkjørt om dagen – som f.eks. at rådet i mindre grad enn nå skal gå altfor detaljert inn i NRKs uavhengige journalistikk, eller at det blir tydeligere hva rådets rolle er i forhold til Pressens Faglige Utvalg.

Oppnevningen av medlemmer til rådet har også vært problematisert av flere. Departementet har i sitt høringsnotat foreslått små justeringer hva gjelder oppnevning av medlemmer. Det foreslås at ti medlemmer oppnevnes av Stortinget og fire av regjeringen. Jeg er ikke helt sikker på om det er nok justeringer, i hvert fall ikke med hensyn til å sikre mer faglighet og mindre politisk slagside, og med det også mer troverdighet for rådet.

En riktig utvikling av NRK som institusjon og innholdsleverandør er utrolig viktig for Senterpartiet. Derfor blir det også for meg og Senterpartiet veldig viktig å følge nøye med på dette når den varslede proposisjonen kommer, slik at anmodningsvedtaket fra Innst. 178 S for 2015–2016 om å foreslå avgrensning av rådets mandat samt legge fram en endring i oppnevningen av medlemmer, blir fulgt opp skikkelig.

Freddy André Øvstegård (SV) [09:15:30]: Jeg vil starte med å knytte noen kommentarer til de tidligere innleggene. Først vil jeg påpeke at retorikken og ordvalget i det innlegget representanten Hjemdal holdt litt tidligere, viser nettopp hvorfor vi ikke kan ha et politisk oppnevnt kringkastingsråd i dette landet. Så er jeg helt enig med representanten Sem-Jacobsen i kritikken mot departementets hørings svar, og det er også noe av bakgrunnen for at vi har valgt å fremme dette representantforslaget, på tross av den kommende proposisjonen.

NRK er noe av det beste vi har – en allmennkringkaster finansiert av fellesskapet som leverer på et viktig samfunnsoppdrag, og som leverer god kvalitet i journalistikk og dramaproduksjon, for å nevne noe. I møte med den globaliserte medie verdenen, med store transnasjonale aktører som utfordrer norsk journalistikk og norsk kvalitetsinnhold, er det avgjørende med et sterkt NRK med legitimitet i befolkningen. NRK er Norges spydspiss i konkurransen mot Netflix og Google, til glede for det norske folk. Prisen vi betaler for dette, er et spleiselag som alle må være med på. Det mener jeg er en pris vel verdt å betale.

Men derfor, fordi NRK er et spleiselag som fellesskapet sørger for, er det så avgjørende viktig med NRKs legitimitet i befolkningen. Det kan ikke være noen som helst tvil rundt NRKs redaksjonelle uavhengighet – et grunnleggende prinsipp for enhver redaksjon, prinsippet som hele pressefriheten bygger på. Men dette prinsippet blir dessverre brutt med NRK. Tvilen om legitimiteten er der.

Tilbake i 1933 vedtok Stortinget å etablere Norsk rikskringkasting, og samme år ble Riksprogramrådet oppnevnt, med 15 medlemmer. Ganske mye har skjedd med norsk medievirkelighet siden den gang. I 1990 innstilte regjeringen om en ny riksdekkende, reklamefinansiert TV-kanal, og TV 2 kom på lufta for første gang i 1992. I løpet av 1990-tallet ble NRK et aksjeselskap, og interessen for Kringkastingsrådet var synkende.

De siste årene har rådet imidlertid sett en eksplosjon av klager, etter at flere grupper har kjørt samordnede kampanjer. Rådet har til tider hatt problemer med å håndtere mengden henvendelser. Både NRK, rådets funksjon og det generelle mediebildet har med andre ord utviklet seg svært mye siden etableringen av rådet i 1933.

Men likevel består rådet, som et redaksjonelt vokterråd fra fortiden – et råd som alle er enige om at har kommet med uttalelser som går rett inn i den redaksjonelle friheten i NRK.

Norsk redaktørforening sier det så presist i sitt høringssvar:

«Rådet bryter etter vår mening med prinsippene i Redaktørplakaten og Lov om redaksjonell fridom i media, hvor det er forutsatt at eierne ikke skal gripe inn i redaksjonens frie vurderinger og redaktørens suverene rett til å redigere sitt medium. Ikke i noe annet større, seriøst og etablert mediehus ville det blitt akseptert at regjering og storting skulle oppnevne et «redaksjonsråd» som skulle behandle klager fra publikum og evaluere den frie journalistikken.»

Dette er en alvorlig kritikk mot et stort mediehus som NRK, som har et viktig mandat som allmennkringkaster for hele befolkningen.

Tidligere i år valgte regjeringen å oppnevne en nylig avgått statssekretær ved statsministerens kontor som rådets leder, og understreket med det at det er en tett politisk kobling til Kringkastingsrådet. Det framstår svært uheldig.

Derfor mener SV det er på tide med et forsvar for NRKs legitimitet i befolkningen, et forsvar for redaksjonell frihet.

SV har fremmet dette forslaget for å gi regjeringen en klar bestilling inn i den nye kringkastingsloven som skal komme, for å få en skikkelig prosess. Vi vil gi regjeringen i oppgave å finne en alternativ klageinstans for publikum og feste dette i NRK-plakaten. Nettopp fordi det er vi, fellesskapet, som finansierer NRK, må det også være en åpen dialog og mulighet til å si fra.

Men det kan ikke lenger være et politisk oppnevnt vokterråd fra 1933. Derfor er det på tide å legge ned Kringkastingsrådet og opprette et nytt klageorgan i NRK-regi, uten politiske bindinger.

Med det tar jeg opp SVs forslag til saken.

Presidenten: Representanten Freddy André Øvstegård har tatt opp det forslaget han refererte til.

Grunde Almeland (V) [09:20:32]: NRK har opp gjennom årene spilt en viktig rolle for den norske allmennheten som folkeopplyser, med et bredt og representativt nedslagsfelt. Vi i Venstre ønsker å bevare NRK som en sterk, reklamefri allmennkringkaster som på en god måte formidler kultur og kunnskap til alle.

Så er det riktig som representanten Øvstegård sier, at mediehverdagen har endret seg ekstremt raskt gjennom de siste årene. Derfor er vi også enig i at man må tørre å se på endringer i NRK. Eksempler på endringene er bl.a. at Kringkastingsrådet i enkelte situasjoner er blitt veldig overlesset av saker, og at lisensen fortsatt knytter seg til tv-apparater i de tusen hjem, samtidig som vi ser at flere og flere streamer NRK og andre nyhets- og underholdningskilder på nett. Så vi er nødt til å se på hvordan både NRK og Kringkastingsrådet organiseres.

For Venstre er det viktig å sørge for at NRK er uavhengig og i stand til å utføre sitt viktige samfunnsoppdrag. Men for å bevare den gode oppslutningen som NRK i dag har i den norske befolkningen, er det utrolig viktig at vi har en form for uavhengig klageinstans, der innbyggerne kan få si sin mening om det NRK produserer og viser. Venstre mener derfor at det er nyttig at dette tas med i vurderingen når den varslede proposisjonen skal utarbeides.

Slik skal det også bli. Som flere har vist til tidligere i debatten, ble det i behandlingen av den tidligere stortingsmeldingen vedtatt to anmodningsvedtak, både å «foreslå avgrensning av Kringkastingsrådets mandat, samt endring i oppnevning av medlemmer til Kring-

kastingsrådet» samt å «utrede alternative modeller for å ivareta publikums klageadgang og kontakt med NRK».

Men det er noe litt spesielt med at forslaget framsettes på nåværende tidspunkt, når vi vet at lovforslag om endringer av kringkastingsloven snart skal legges fram i Stortinget. I januar sendte som kjent departementet ut på alminnelig høring et forslag til endringer i kringkastingsloven. Venstre mener at vi bør ha en ryddig prosess og la berørte instanser få lov til å uttale seg før Stortinget skal konkludere i saken.

I tillegg ønsker forslagsstillerne å legge ned distriktsprogramrådene og det samiske programrådet. Vi i Venstre er ikke totalt avvisende til hensikten med det forslaget, men slike endringer bør være gjenstand for en grundig prosess, inkludert en høring, før man konkluderer – altså ikke bare vedta nedleggelse uten å vite konsekvensene av det forslaget.

Forslagsstillerne fremmer noen viktige momenter som jeg og Venstre mener må tas med i vurderingen når ny proposisjon kommer til Stortinget. Samtidig er det viktig at de formelle prosessene følges, og at det ikke skapes presedens for å konkludere i saker før de berørte partene har fått uttalt seg. Venstre er åpen for å gjøre noe med Kringkastingsrådet slik det er i dag, og jeg ser fram til en grundig behandling og en god debatt når proposisjonen kommer til Stortinget.

Statsråd Trine Skei Grande [09:24:24]: Jeg er glad for denne debatten, for det gjør det lettere for regjeringa å vite hvor Stortinget har sine standpunkt i en ellers viktig sak. Men det er litt spesielt at man fremmer et forslag for å konkludere med noe like før regjeringa kommer med en sak, slik vi har varslet. Vi hadde i forrige periode en stor diskusjon i Stortinget om allmennkringkasterrollen i framtida, og da var det en klar konklusjon og en anmodning fra Stortinget om å komme tilbake til ulike modeller for et nytt klageorgan eller andre måter å organisere dette på. Det ble sendt på høring, og like før man konkluderer, skal man da komme med et forslag til konklusjon i salen. Det er en ny form for saksbehandling, og jeg er veldig glad for den klare beskjeden fra stortingssalen om at man ønsker den formelle og ordentlige saksbehandlingen. Vi fikk et anmodningsvedtak om ulike modeller, og et høringsnotat ble sendt på høring før jeg tiltrådte som statsråd. Jeg skal ta med meg alle innleggene som er holdt i salen nå, og bringe også de ideene til torgs i behandlingen.

Jeg er i og for seg enig i forslagsstillerens holdning – at Redaktørplakaten og medias frihet er viktig også i NRK, og at det noen ganger har utviklet seg en sammenblanding mellom det som er PFUs rolle, og det som er Kringkastingsrådets rolle. Det er viktig at man ikke blander de to rollene, for PFU har en helt annen rolle i Presse-Norge

enn det Kringkastingsrådet har. Og vi skal fortsatt ha både pressefrihet og Redaktørplakatens posisjon i forvaltningen av dette framover.

NRK mottar stor økonomisk støtte fra fellesskapet gjennom kringkastingsmodellen. Det forplikter. Det forplikter så mye at vi i tillegg til det pressen har laget i Vær varsom-plakaten, har laget en egen NRK-plakat med egne målsettinger for hva NRK skal nå av mål for fellesskapet i det som ligger i det å være en allmennkringkaster i dag. Det betyr at Kringkastingsrådet ikke skal være et redaksjonsråd, men en ventil for borgerne i et samfunn for innvendinger de ønsker å ta opp rundt en allmennkringkasters dekning av nyheter.

Vi har som mål å klare å legge fram denne lovproposisjonen før sommeren, og håper at vi skal kunne ta med oss de signalene vi får i løpet av denne debatten, og at vi der både skal klare å ivareta redaksjonell frihet, PFUs rolle og Redaktørplakaten og det at landets borgere må få lov til å komme med sine innvendinger og få ordentlige svar på dem når det er en allmennkringkaster som mottar så mye økonomisk støtte, og som også har de store allmennmålsettingene som en allmennkringkaster har.

Så må man merke seg at aldersprofilen hos dem som klager, ikke er bra for en allmennkringkaster som skal utvikle seg til også å være de yngre generasjonenes allmennkringkaster. Det er veldig få under 30 år som leverer klager til Kringkastingsrådet.

Det er også verdt å merke seg at noen saker nærmest blir utsatt for kampanjer med klager til Kringkastingsrådet, mens saker knyttet til dekningen og profilen på NRKs programmer som er store i det offentlige rom, som debatteres i andre medier og også i sosiale medier, aldri når Kringkastingsrådet fordi det ikke leveres formelle klager.

Vi skal ta med oss de signalene som er kommet fra denne debatten, og prøve å legge fram en sak som svarer ut de anmodningsvedtakene som Stortinget har gjort tidligere. Jeg tror også vi skal klare balansen mellom det å ivareta en allmennkringkasters spesielle rolle og det å sørge for at pressefriheten står sterkt i Norge.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [09:29:41]: Jeg setter pris på ministerens tilnærming til hvordan vi skal jobbe fram et bedre og mer hensiktsmessig kringkastingsråd, og gleder meg til diskusjonen når proposisjonen kommer.

Det er blitt anmodet om at det skal komme flere modeller. Jeg håper det er en del av det vi kommer til å få diskutert – altså ikke bare én, men flere modeller – og at det gjøres et grundig arbeid. Med fare for å virke litt for ivrig etter å gjøre dette rommet til en workshop, vil jeg si

at når det gjelder distriktsprogramrådene, har de mange meninger om det politiske, også om organisasjon og den typen ting, som de ikke får være med på å diskutere. Men man ender opp med å diskutere små detaljer i journalistikken til NRK i disse rådene. Jeg lurer på: Kan det være en vei å gjøre rollene tydeligere ved at rådene faktisk blir enda mer politiske?

Statsråd Trine Skei Grande [09:30:47]: Vi skal ta med oss at man ønsker også flere modeller. Representanten tar opp et veldig godt poeng, for debatten har handlet veldig mye om bare det sentrale Kringkastingsrådet. Men vi har også en desentralisert kringkastingsrådsmodell som ikke blir utsatt for debatt eller egentlig berøres av dette forslaget. Det må vi også ta med når vi skal se på hvordan man skal ivareta borgernes muligheter til å være med og utvikle NRK framover. Jeg har ikke noe svar på dette ennå, men det er helt klart et veldig viktig aspekt som ikke har vært drøftet, og som heller ikke drøftes i forslaget vi har oppe i dag.

Freddy André Øvstegård (SV) [09:31:39]: Jeg vil første kort igjen påpeke hvorfor vi har fremmet dette representantforslaget akkurat nå. Det dreier seg nettopp om at den utredningen av alternative klageorgan er på ca. 33 linjer, og at intensjonen i dette forslaget vi behandler i dag, er med i høringsutkastet som foreligger fra departementet.

Jeg vil spørre statsråden om hun er enig i det prinsipielle her. Mener statsråden at det er prinsipielt betenkelig at Kringkastingsrådet uttaler seg om NRKs redaksjonelle valg, at det innebærer et brudd med prinsippet om at medeiere ikke skal blande seg inn i daglige journalistiske valg og prioriteringer?

Statsråd Trine Skei Grande [09:32:25]: Jeg mener det har vært utfordringer knyttet til hva Kringkastingsrådet har hatt meninger om. Men jeg mener også – og er litt forundret over at SV ikke mener det – at NRK har en spesiell posisjon og ikke kan sammenlignes med Schibsted og de andre store eierne, for dette er vårt felleseie. Og vi har forventninger til NRK som allmennkringkaster som er annerledes enn det vi forventer av kommersielle medier som opptrer på de andre flatene. Det er andre forventninger.

Jeg syns sjølsagt det er helt i orden at SV har fremmet forslaget, men jeg håper også å ha en såpass åpen tone som statsråd at man ikke trenger å fremme forslag for å kunne påvirke høringsprosesser, at det er mulig å påvirke høringsprosesser ved å be om møter, smelle til i kronikker eller påvirke den offentlige debatten på annen måte. Jeg syns det er veldig bra å få denne debatten på dette tidspunktet. Det er veldig nyttig for oss i regjeringa å høre hvor de ulike partiene plasserer seg i debatten.

Freddy André Øvstegård (SV) [09:33:32]: SV er et ivrig opposisjonsparti, så vi bruker alle de virkemidlene vi har. Jeg er helt enig med statsråden i at NRK er noe annerledes, at det er behov for å ha et klageorgan i NRK som kan ha en åpen dialog med borgerne – med dem som faktisk finansierer statskanalen. Det har vi også inkludert i vårt forslag skal slås fast i NRK-plakaten.

Det er gledelig å høre at statsråden er enig i det prinsipielle her, men hvis statsråden er prinsipielt enig i at Kringkastingsrådet bryter med prinsippet om redaksjonell frihet, vil hun da stå for det samme prinsippet når Stortinget skal behandle en ny kringkastingslov?

Statsråd Trine Skei Grande [09:34:13]: Jeg har bedt om noen uker til for å jobbe med høringsvarene vi har fått inn. Jeg skal også gi forslagsstillerne rett i at det er ganske entydige hørings svar vi har mottatt på dette området, spesielt når det gjelder de faglige tilbakemeldingene. Det må vi ta inn over oss når vi skal konkludere, men det må vente noen uker til – til vi kommer med saken til Stortinget.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Carl-Erik Grimstad (V) [09:35:01]: Norsk rikskringkasting er en samfunnskontrakt mellom Stortinget og publikum. Institusjonens legitimitet hviler på et fundament som er ulikt andre norske mediers. Forskjellen består i at NRK eksisterer basert på et flertall i denne saken. En vesentlig del av en slik kontrakt, mellom produsent og forbruker, er ivaretagelsen av forbrukernes interesser. Hver enkelt av representantene her har en forpliktelse til å sørge for at publikum får det Stortinget har bevilget penger til. Det tør være kjent nå at Venstre er et parti som ikke uten videre har det med å annullere inngåtte kontrakter – uten å sikte til de konsekvenser og kostnader det eventuelt kan få.

Kringkastingsrådet er lisensbetalernes interesseorganisasjon. Den er neppe perfekt i sin form, men debattene der gir ofte på en forbløffende måte uttrykk for et mediekritisk mangfold, uten ensretting og politisk korrekthet. Rådets betydning hviler ikke på formell innflytelse, men på selve fundamentet for vårt demokrati – utveksling av frie ord. Hadde Kringkastingsrådet hatt beslutende myndighet, ville jeg stemt for – i tråd med Redaktørplakaten – å oppløse det på timen, men en slik beslutningsmyndighet har rådet altså ikke.

Det finnes nok «langt mer fremtidsrettede modeller for å ivareta allmennhetens klageadgang og kontakt i denne digitale tidsalder», slik kulturministeren har uttrykt det, men institusjonen har vist en påfallende evne til å overleve i en tid der vi gradvis venner oss til å børste

vekk mangel på dannelse og meningsfulle ytringer som om det var fluss på skuldrene.

Det er blitt sagt at vi i Norge har mer mediekritikk per kvadratkilometer enn i noe annet land. Jeg vet ikke om det er rett, men jeg vet at vi ikke trenger mindre av det, særlig i en tidsalder der kildekritikk og informasjonsveiledning blir stadig viktigere.

Jeg har aldri forstått hvorfor Redaktørforeningen legger så mye energi i å legge ned Kringkastingsrådet. Det vises ofte til at siden NRK ble en del av pressens selvjustisapparat, altså PFU, har rådet utspilt sin rolle. Det må bero på en misforståelse – det er nesten ingen overlapping mellom arbeidsoppgavene til PFU og Kringkastingsrådet. Klagene i PFU behandles med basis i Vær varsom-plakaten, de vurderes ut fra en etisk standard.

Hver gang PFU tar seg til å diskutere forskjellen på god og dårlig journalistikk, blir utvalget minnet på at det ikke er noe smaksorgan, slik det heter. Det er riktig. Nå er imidlertid Kringkastingsrådet nettopp et slikt smaksorgan. Vi trenger det. Jeg synes vi skal tillate oss en institusjon som fra et forbrukerperspektiv tillater seg å gi uttrykk for hva som smaker godt og mindre godt i norsk offentlig finansiert journalistikk. Derfor mener jeg det er en dårlig idé å legge ned Kringkastingsrådet uten å ha et utredet alternativ på bordet, slik SV foreslår. Å kaste barnet ut med vaskevannet er for øvrig ikke god Venstrepolitikk, samtidig som vi godt kan være med på å diskutere kvaliteten på vannet vi bader barna i. Vannkvalitet er noe vi liker å diskutere i Venstre.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1.

Sak nr. 2 [09:38:00]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Heidi Greni, Willfred Nordlund og Ole André Myhrvold om bruk av elmotor på vann under to kvadratkilometer (Innst. 325 S (2017–2018), jf. Dokument 8:77 S (2017–2018))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 3 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det – innenfor den fordelte taletid – blir gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Tore Storehaug (KrF) [09:38:42] (ordfører for saka): Lat meg begynne med å takke komiteen for eit langt og godt samarbeid i denne saka.

Det er slik at når folk opplever at det ikkje er korrespondanse mellom sunt folkevett og dei lovene og forskriftene vi lagar, kjem det ofte protestar til oss som er folkevalde, og vi blir oppfordra til å gjere noko med det. Det opplever eg òg er litt av bakgrunnen for at Senterpartiet har fremja dette forslaget.

Som saksordførar har eg hatt eit mål om å løyse det på ein best mogleg måte, utan å svekkje omsynet til naturen, og eg er glad for at eit ganske breitt fleirtal i komiteen har samla seg om det. Det generelle forbodet mot motorferdsel i utmark har brei støtte politisk. Det er eg glad for. Vi har behandla denne saka ut ifrå det og spørsmålet om praktiseringa av unntak kanskje kan vere for streng med tanke på at etter at denne lova blei vedteken, er stillegåande og mindre forureinande eller ikkje-forureinande elektriske motorar komne på marknaden.

Miljødirektoratet har fått i oppdrag frå Klima- og miljødepartementet å leggje fram ei fagleg vurdering av om motorferdselsregelverket bør opne opp for bruk av elektriske motorar på vatn mindre enn 2 km², og eventuelt korleis ei slik endring burde utformast. Behandlinga av saka i komiteen har blitt utsett fleire gongar, fordi vi ville ha dette som eit vedtaksgrunnlag når denne saka i dag går i stortingsalen.

Miljødirektoratet si faglege vurdering kjem med ei viktig påminning om at vi ikkje må skape ein presedens som opnar opp for eit generelt frislepp, men som hegnar om dei prinsippa som vi byggjer på i lovverket, og som det er brei støtte for i stortingsalen. Likevel vil ein minne om at motorferdsellova § 5 b har gjeve ei opning for at kommunestyret kan gje forskrift om rett til «bruk av motorfartøy på innsjøer mindre enn 2 km² når det foreligger særlige grunner som i tilfelle må angis i forskriften». Men opninga i rundskriv T-1/96 er avgrensa til spesielle tilfelle, jf. uttrykket «særlige grunner», og dei avgrensa aktuelle tilfella er f.eks. transport til hotell, turistdestinasjonar og hytter som ligg slik til at ein er avhengig av båt for å kome fram til ordinære kommunikasjonsmiddel.

Fleirtalet i komiteen har opplevd det slik at dette kanskje blei i trongaste laget. Miljødirektoratet peikar vel òg på noko liknande i si grunngeving.

Så har det kome inn nokre gode innspel, bl.a. om at ein må ta særleg omsyn til vilt- og fuglebiotopar, og at ein ikkje må opne opp for ei generell opning på mindre vatn, slik nokon kunne oppfatte at Senterpartiet sitt forslag legg opp til. Difor har ein samla seg om eit forslag der ein ber regjeringa føreta ei oppmjuking, og at ho blir gjort i forskriftsform, der det er avgrensa med tanke på at det ikkje skal vere ei generell opning, men at ein skal ta vare på særlege omsyn.

Eg vil anbefale tilrådinga frå komiteen.

Gisle Meininger Saudland (FrP) [09:42:18]: Jeg vil takke saksordføreren for et godt og informativt innlegg.

Denne saken er et eksempel på at teknologien fort kan innhente lovverket. Dette er ikke en stor og samfunnsbrytende sak som bitcoin, framtidsmedia eller autonome kjøretøy, men allikevel en sak som kan være viktig for noen, nemlig om man skal kunne bruke elmotor på vann som er under 2 km².

Det har vært relativt stor politisk enighet om at man ikke skal bruke konvensjonelle motorer på små vann, og det er fordi det kan være til sjenanse for folk med støy osv., men ikke minst for miljøet, dyrelivet osv. på grunn av støy. En elmotor, derimot, lager mindre støy og sjenanse, og det er grunn til å tro at det vil bli mer og mer vanlig med elmotor, i hvert fall hvis vi åpner opp for dette fra Stortingets side i dag.

I forrige uke hadde vi debatt om snøscooter. Kanskje vi i framtiden kan behandle en sak om bruk av elsnøscooter, hvor vi alle kan være enige.

Jeg må også si, til slutt, at jeg synes det er underlig at SV og Miljøpartiet De Grønne vil sidestille en elektrisk drevet nullutslippsbåt med en gammel, dieseldrevet båt som forurensner og går på klimaet løs. Jeg har alltid trodd at det er den støyende motoren som er problemet, men når det blir fikset, og man kan gjøre det lydløst, så er det ikke godt nok. Er det propellen disse partiene er imot? Er man imot slike pedalbåter som man ser på hotellene i Syden, hvor man også har propeller?

Nei, la oss ikke gjøre alt vondt og vanskelig. La oss teste ut dette og se hvordan det går, og så kan vi høste erfaringer og kanskje tillate mer bruk hvis vi ser at de erfaringene er gode.

Ole André Myhrvold (Sp) [09:44:27]: Takk til saksordføreren for godt samarbeid og godt arbeid – og et godt innlegg.

Det er grenser for hva vi som stortingspolitikere skal detaljstyre, og denne saken ligger i en slik sone. Denne saken kom på bordet som en følge av at Fylkesmannen i Sør-Trøndelag overkjørte et lokalt vedtak, gjort etter lokale vurderinger, med fordeler og ulemper. Ifølge Fylkesmannen var ikke kommunens vedtak begrunnet godt nok. I lovens bestemmelser heter det at bruk av motor på innsjøer mindre enn 2 km² likevel skal være tillatt når det foreligger særlige grunner. Nødvendig transport til hotell, hytter og turistattraksjoner som ligger slik til at de er avhengige av båt, er nevnt som «særlige grunner». Kommunens grunner – å ville fremme fritidsfiske og friluftsliv – var ikke «særlige grunner» nok for Fylkesmannen.

Samtidig tillater den samme motorferdselloven på generell basis elsykkel i utmark. Man har altså rett til å sykle rundt vannet, men man har ikke lov til å kjøre over

vannet med den samme teknologien. Det er en logisk brist. Vi kan altså ikke sette elmotor på prammen, men vi kan sette elmotor på sykkelen. Det henger ikke på greip.

Dette er også en sak hvor det hadde vært klokt med lokalt skjønn og lokale vurderinger. Denne saken handler ikke om støy eller fart. Den handler om muligheten til å komme seg ut og ta i bruk ny teknologi. Den handler om å ivareta naturverdiene, men samtidig også hensynet til folkehelsen til den enkelte. Det er en mulighet ny teknologi gir.

Så skal det ikke være frislipp, det legger heller ikke vedtaket nå opp til. Så Senterpartiet er derfor tilfreds med det som i dag er Stortingets vedtak, for det gir rom for lokalt skjønn og sunn fornuft, det gir rom for at man lokalt kan vurdere hensynet til bruk av elmotor opp mot det biologiske mangfoldet og de særlige hensyn som kanskje finnes. På den måten vil vi ivareta flere hensyn, flere kan bevege seg ute i naturen, drive med fritidsfiske og friluftsliv, og dermed kan det også bidra til økt livskvalitet og bedre folkehelse. Dette er en bra dag.

Lars Haltbrekken (SV) [09:47:06]: For andre gang på kort tid skal vi behandle et forslag om å uthule det norske regelverket for motorisert ferdsel i naturen – et regelverk som har stor støtte i befolkningen. Folk flest ønsker ro og stillhet når de ferdes i naturen, ikke stadig mer motorisert ferdsel.

Hver enkel uthuling av regelverket kan synes ubetydelig i den store sammenhengen. Men til sammen utgjør disse stadig nye skritt i feil retning, og summen av det ubetydelige blir betydelig.

Hvorfor skal vi ikke tillate bruk av elmotor på vann mindre enn 2 km²? Elmotorer går tross alt ganske stille og uten utslipp.

Jo, fordi det gir oss muligheten til raskere å ta oss fram på de mindre vannene – vann der fuglene ikke har så mange oppholdssteder som på de større vannene. Vi vil lettere skremme opp fugleliv som er under et stadig press fra oss mennesker. Hvilket menneskelig behov er det egentlig vi skal dekke med denne endringen? Dessuten har kommunene mulighet til å gi tillatelse til bruk av motorfartøy på innsjøer mindre enn 2 km² når det foreligger særlige grunner.

Flertallet i denne salen vil tillate mer motorisert ferdsel på de minste vannene. De prøver å grønnvaske seg med å spe på med ord som oppmyking, og at hensynet til natur og særlig hekkeområder fortsatt skal ivaretas. Det høres fint og flott ut.

Og hvordan skal man sikre dette? Jo, ved å pålegge kommunene grundigere undersøkelser. Kommunene skal pålegges å kartlegge viktige områder for fugl og vilt på og ved vannene. Fint, da regner jeg med at de samme

partiene som står bak flertallet, sørger for mer penger til kommunene så de faktisk kan gjøre den jobben, at det ikke kommer i konkurranse med andre viktige oppdrag som kommunene har, og at de samme partiene bevilger mer penger til dette den 15. juni når vi skal revidere nasjonalbudsjettet. Regjeringen og Kristelig Folkeparti må i alle fall ta seg en ny prat om nye midler, for jeg så ingen slike penger i budsjettenigheten som kom i stand i går kveld.

Det paradoksale i denne saken er at som i ulvesaken i fjor er det igjen SV som blir stående igjen som klima- og miljøministerens fremste forsvarer i Stortinget. Ikke en gang hans eget parti, Venstre, støtter hans forsvar for fuglene og viltet. Hvorfor Venstre i Stortinget ikke kan være en like sterk forsvarer av fuglene og viltet som regjeringens klima- og miljøminister, skjønner jeg rett og slett ikke.

Jeg tar med det opp SVs forslag i saken.

Presidenten: Representanten Lars Haltbrekken har tatt opp det forslaget han refererte til.

Per Espen Stoknes (MDG) [09:50:20]: Denne saken utgjør ingen stor endring i seg selv. Det blir ikke noen naturapokalypse av at det blir vedtatt at man kan bruke elmotor med svært begrenset effekt på vann under 2 km² under strenge miljøreguleringer.

Det vil likevel få en rekke negative konsekvenser. Det blir mer motorisert ferdsel og flere forstyrrelser for folk og naturliv. Kravet om begrenset motoreffekt vil bli krevende å håndheve. Regelverket som skal verne dyr, fugler og natur, blir ikke alltid respektert og fulgt i kommunene. Men først og fremst er dagens vedtak et nytt lite steg i en rask utvikling mot et helt nytt regime for ferdsel i norsk natur.

I utgangspunktet er motorferdsel i utmark forbudt. Det står fortsatt svart på hvitt i motorferdselloven § 3:

«I utmark og vassdrag er motorferdsel ikke tillatt.»

Vi har lenge hatt fornuftige unntak fra denne regelen for å legge til rette for alminnelig bruk av utmark, høsting av ressurser, frakt av varer til turisthytter og lignende, men nå begynner unntakene å bli så mange at lovens opprinnelige hovedformål utviskes.

Ideen bak loven er at i utmark skal det tradisjonelle nærnaturfriluftslivet ha fortrinnsrett. Her skal menneskene ta seg fram på naturens premisser. Her kan vi måle krefter med naturen, oppleve stemninger, fellesskap og utfordringer som er veldig annerledes enn dagliglivet hjemme nær huset. Her kan vi utøve den rike friluftslivskulturen som handler om å beherske en verden som er litt mindre tilgjengelig.

Noen mener at denne argumentasjonen er uvitenskapelig svermeri. De har rett i at dette handler om mer

enn naturvitenskap. Det handler også om kultur. Forbudet mot motorferdsel i utmark er en av grunnforutsetningene for den sterke og vakre norske friluftskulturen som organiserer hundretusener av mennesker i turistforeningen, og som sørger for at de fleste barn som vokser opp i Norge, fortsatt kan ro en båt eller ta seg fram på en ulendt sti. Den strenge reguleringen av motorferdsel gir selvsagt en iboende beskyttelse av naturen som fugle- og dyrelivet – ikke bare den aller mest verneverdige og artsrike naturen, men helt vanlige skoger, fjellvann og vidder over hele Norge.

Det er derfor Miljøpartiet De Grønne stemmer imot forslaget om en ytterligere utvanning og oppmyking av denne loven.

Ketil Kjenseth (V) [09:53:37] (komiteens leder): Den prinsipielle siden i denne saken er at vi nå lar det bli anledning til lokal forvaltning av vann, der det er mulig å åpne for f.eks. elmotor med lav effekt på små innlandsvann.

Når representanten Lars Haltbrekken utfordrer Venstre på hvorfor vi ikke forsvarer fugl og vilt, er en del av diskusjonen å skape en bredt forankret forvaltning som har kunnskap som gjør at en kan ta gode beslutninger lokalt. Jeg oppholder meg ofte i nærheten av et vann der jeg ser at elmotorer er i bruk i dag, uten at verken noen av dem som har hytter rundt, eller noen i forvaltningen, ser ut til å ha noe forhold til det. Dette er tatt i bruk allerede, det er også en del av virkeligheten. Disse er lett tilgjengelig og lett å ta i bruk. Det er faktisk til dels vanskelig å se at det er en elmotor som benyttes. Det skal vi også ta på alvor.

Mange av disse vannene er lite i bruk av mennesker i dag. En del av dem er også i ferd med å gro litt til og er lite i bruk. Det er også en del av det å forvalte og om å ha lokal kunnskap, så her er det flere sider. Det å åpne for at lokale myndigheter kan være med på å ta beslutninger er en del av det å forvalte og å få mer kunnskap om særlig fuglelivet og annet dyreliv i en del av disse små vannene. I en del tilfeller her er det snakk om beverkonflikter. Jeg vil tro at det at flere kommer ut på vannene og tar dem i bruk, kan skape flere forsvarere av beveren, som også er en utsatt del av forvaltningen, fordi noen ønsker den bort.

Det er mange hensyn å ta her. Sånn sett er det ikke å åpne en stor sluse at flere får ta vannene i bruk og at lokal forvaltning får muligheten til å engasjere seg i den typen unntak og tillatelser som vi her åpner for.

Stefan Heggelund (H) [09:56:51]: Jeg har lyst til å begynne med å takke saksordføreren, for her har man jobbet fram en enighet mellom flertallet på Stortinget, og det er mye takket være saksordføreren innsats. Det synes jeg er bra.

Jeg synes det er så flott å høre Senterpartiet på talerstolen i dag. De snakker om at det skal være grenser for hva politikerne skal bestemme. Jeg kunne ikke vært mer enig. Det minner meg om en ting som er viktig for politikere på borgerlig side, nemlig at det skal være grenser for politikk. En gang forvillet jeg meg inn på Senterpartiets partikontor. Det var da det lå rett borti her. Der var det mange gamle plakater fra det en kan kalle Senterpartiets storhetstider – de er på vei inn i nye storhetstider nå. Der var det plakater om at skattene måtte ned, og at skattenivået tynget norsk landbruk. Tenk om Senterpartiet kunne komme tilbake til det de da mente – at grenser for politikk var viktig i alle henseender? Det hadde virkelig vært noe.

Så hører vi representanten Lars Haltbrekken, som er redd for en uthuling av regelverket. Ja, fleksibilitet er en sosialists største trussel. Det er det i alle saker. Vi hører mistilliten representanter fra både Miljøpartiet De Grønne og SV har til dette landets lokalt valgte representanter, altså kommunene våre – de som er nærmest befolkningen, lokaldemokratiet vårt. Miljøpartiet De Grønne og SV kan bare ikke stole på dem, og de har vist det i flere saker som vi har behandlet i energi- og miljøkomiteen denne våren. Jeg kan jo på en måte forstå det, ikke fordi premisset er riktig og at lokaldemokratiet er galt, slik disse to partiene tydeligvis mener, men fordi vi ser hvordan de styrer f.eks. denne hovedstaden – løftebrudd etter løftebrudd, lovnader de ikke klarer å forvalte.

Jeg er fornøyd med den enigheten som vi har i komiteen. Det handler altså om at kommunene skal kunne gi dispensasjoner for bruk av elmotor med begrenset effekt på vann under 2 km². Denne dispensasjonen skal bare kunne gis etter at kommunene har vurdert om det er forsvarlig ut fra hensynet til vannet som levested for viltarter og fugler, og særskilt lagt vekt på hensynet til hekkeområder. I denne saken har man altså klart å kombinere det beste fra to verdener, både fleksibilitet og viktig naturvern.

Statsråd Ola Elvestuen [10:00:05]: For å bevare natur, friluftsliv og allmenn trivsel søker regelverket for motorferdsel i utmark å begrense ferdselen til formål og behov som har en allment akseptert nytteverdi.

Motorferdselloven forbyr i utgangspunktet bruk av motorfartøy på innsjøer som er mindre enn 2 km² store. Kommunen kan imidlertid gi forskrift som åpner for slik bruk, dersom det foreligger «særlige grunner». De særlige grunnene skal framgå av forskriften og kan typisk være behov for transport til hytter eller overnattingssteder som ligger slik til at de er avhengige av båttransport. Fritidsfiske vil ikke kunne være særlig grunn etter denne bestemmelsen. Dersom det foreligger særlige

grunner, kan kommunen også gi dispensasjon i enkelttilfeller etter søknad, der det ikke foreligger kommunal forskrift.

Representantforslaget innebærer at kommunen skal få adgang til å fastsette slik forskrift uten at det foreligger særlige grunner, men begrenset til bruk av elektriske båtmotorer med begrenset effekt. Forslaget vil bety at det f.eks. vil kunne bli tillatt å bruke elektriske motorer med begrenset effekt til fisketurer.

Jeg mener at behovet for bruk av motor på båt i vann som er under 2 km², er forholdsvis begrenset. Transportavstandene i slike vann blir naturlig nok relativt korte. Som det er beskrevet i representantforslaget, er det likevel hensyn som taler for mer liberale regler for bruk av elektrisk båtmotor i små vann. Elektriske motorer med begrenset effekt vil i de aller fleste tilfeller verken være skadelig for naturmiljøet eller oppleves forstyrrende for andre brukere av vannet eller vannets nære omgivelser. Samtidig er jeg opptatt av at en slik åpning likevel kan ha negative virkninger som må tas med i vurderingen. Miljødirektoratet har gitt en faglig tilråding om at regelverket ikke bør endres. I små innsjøer kan økt båtbruk virke negativt inn på dyre- og fugleliv. Økt motorisert ferdsel i mindre vann kan også være negativt for annet friluftsliv. For eksempel kan fart og omfanget av båtbruk virke negativt inn på f.eks. badende og padlende, og på dyre- og fugleliv.

Jeg vil også påpeke at elmotorer for båt er i stadig utvikling, og det leveres elmotorer for nær sagt alle slags båter og farkoster til vanns, og motorene blir stadig sterkere. Vi må ikke komme dit at det blir en forventning om at alt som drives av elektrisitet, kan tillates i utmark. Regelverket for motorferdsel i utmark er teknologinøytralt, og det er det en grunn til. Elmotorer er, riktignok i varierende grad, støysvake, og de har ikke utslipp til luft, men innretninger som drives med slike motorer, kan likevel være forstyrrende for både vegetasjon, dyreliv og allmenn trivsel.

Samtidig mener jeg det er viktig for aksepten av regelverket at det ikke oppleves unødvendig stivbent. I dette tilfellet mener jeg vi er nær denne grensen, og jeg mener derfor at det kan være fornuftig å se på om det bør gjøres mindre endringer i regelverket for bruk av elektriske motorer med begrenset effekt, som jeg også har sagt i mitt svar til komiteen.

Helt til slutt: Jeg vil bemerke at en eventuell endring av regelverket kan kreve lovendring, siden dagens forbud følger av loven, og loven ikke ser ut til å ha bestemmelser som gir åpning for unntak gjennom forskrift i et tilfelle som dette.

Presidenten: Det åpnes for replikkordskifte.

Heidi Greni (Sp) [10:03:48]: Etter at innstillingen til komiteen ble kjent, har jeg fått mange henvendelser fra enkeltpersoner, jeger- og fiskeforeninger, media, osv. om når dette kan settes ut i livet. Kan statsråden si noe om hvor fort dette kan komme på plass, og er det mulig at man klarer å få til dette i kommunene i inneværende sesong?

Statsråd Ola Elvestuen [10:04:11]: Nå gjøres vedtaket i dag, og vi må følge den vanlige saksbehandlingstiden, så jeg kan ikke si noe annet enn at dette skal gjøres uten ugrunnet opphold, men jeg tror det er vanskelig å få det igjennom denne sesongen med de høringsuttalelsene som må på plass. Slik vedtaket er nå, der man ber om en forskriftsendring, må vi også gjøre en vurdering, som jeg nevnte helt til slutt, om det er mulig å gjøre det med en forskriftsendring, eller om vi trenger å komme med en mindre lovendring. Da vil det ta den tiden som det tar. Men for denne sommeren og høsten tenker jeg at man må belage seg på det regelverket vi har nå har, med de unntakene som gjelder der.

Heidi Greni (Sp) [10:04:57]: Jeg ble litt forundret over det siste statsråden sa i innlegget sitt, at det muligens må komme en lovendring likevel. Hele begrunnelsen for at komiteen har landet på en forskriftsendring, er jo signalet fra departementet om at det er tilstrekkelig. Det er også grunnen til at Senterpartiet ikke har fremmet et forslag i salen her i dag, der vi ville bedt om en lovendring. Da vurderer jeg å fremme det forslaget, for å si det sånn.

Kan statsråden si noe om hva som er den nye begrunnelsen for at man nå tviler på om dette kan settes i verk bare med en forskriftsendring?

Statsråd Ola Elvestuen [10:05:39]: Jeg er ikke juristen som har sett på de forslagene og skal gjøre den vurderingen. Hvis det er mulig å gjøre det uten en lovendring, men bare med en forskriftsendring, kommer jeg selvfølgelig til å gjøre det. Men det er en ren juridisk vurdering som jeg må overlate til de fagfolkene jeg har i departementet, å gjøre. Men så fort dette vedtaket – som det nå ligger – blir vedtatt, vil vi selvfølgelig gjøre den vurderingen så raskt som mulig.

Heidi Greni (Sp) [10:06:08]: Da må jeg spørre: Vil statsråden umiddelbart ta initiativ til en sånn lovendring hvis det viser seg at en forskriftsendring ikke er tilstrekkelig?

Statsråd Ola Elvestuen [10:06:17]: Da gjør vi det, selvfølgelig, helt uten ugrunnet opphold.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Arne Nævra (SV) [10:06:46]: Jeg må få lov til å berømme statsråden, som står ganske rakrygget i denne saken. Det er modig gjort, og det er riktig gjort, og statsråden er på et vis ambassadør for naturen og ikke bare ambassadør for regjeringen. Det er bra.

Det er besnærende å tenke seg en sånn endring som forslaget innebærer. Det synes ganske greit, jeg har hørt disse elektriske motorene selv på vannet – du hører dem knapt. Men det er et ganske viktig poeng her som ikke har vært nevnt – jeg kjenner godt til det, og jeg kjenner godt til faunaen som er i disse vannene – og det er at mobiliteten øker. Det er hele poenget med det – mobiliteten øker. Man kommer seg fortere rundt på vannet, ut i sivområdene, hvis man vil, på motsatt side av vannet. Vi snakker om vann som er 1 km én vei og 2 km den andre veien. Der kan det være et smålomreir, det kan være et storlomreir, det kan være en sangsvane som ligger med reir på ei øy der, det kan være traner som legger egg borte på den andre siden. Man kommer lettere dit.

Dette er et viktig argument, som en faglig vurdering ville brakt på bane. Det er derfor forslaget, bemerkningene og holdningene til statsråden er riktig, og det er derfor direktoratet sier det de gjør. En trane vil sky reiret sitt etter én forstyrrelse – én forstyrrelse. Sangsvanene vil sky reiret etter én forstyrrelse. Er det greit hvis det gjør det lettere? Dette er ikke så enkelt som det kan framstå, dette er egentlig en ganske alvorlig sak, for vi bryter en grense. Man kan gjøre noe litt morsomt ut av det og si at den grensen ser vi ikke under vann. Nei, men det er en grense på vann som vi nå bryter.

Hva er en elektrisk motor? Kanskje ikke bare det vi nå opplever. Det ble nevnt også fra talerstolen her, fra flere talere, at elektriske motorer er i sterk utvikling. Vi ser akselerasjonen på mange biler, på andre farkoster – det går utrolig raskt. Batterikapasiteten øker.

Vi bryter altså nå en grense. Så er spørsmålet da: Hva er «begrenset effekt»? Det må komme fram i en vurdering, i en forskrift – hva er en begrenset effekt? Jeg er, ut fra de holdningene som nå er representert her i salen, redd for at den grensen vil kunne tøyes, og at tolkningen vil kunne tøyes ganske betydelig.

Jeg må bare få lov til å si at jeg er bekymret på naturens vegne for at vi nå bryter en grense. Så får vi se hva som kommer fram av forskriftsendringer.

Heidi Greni (Sp) [10:10:06]: Som initiativtaker til dette forslaget var jeg selvsagt spent på komitébehandlingen, og jeg var – i hvert fall inntil jeg hørte statsrådens innlegg her i dag – veldig fornøyd med det resultatet komiteen kom fram til.

Opptakten var at Holtålen kommune hadde mange henvendelser fra flere som ønsket mulighet til å bruke elmotorer også på mindre vann. Stortinget åpnet for elsykkel i utmark, og det framsto da som åpenbart for kommunen at dette også måtte gjelde båtmotor. Det er som sagt større fare for at sykkel setter spor i naturen enn at en båt med elmotor gjør det. Etter dialog med fjellstyre og grunneierlag osv. fattet Holtålen kommune vedtak om forskriftsendring som tillot bruk av elmotor på et 20-talls navngitte vann, med begrunnelse om å fremme fritidsfiske i disse aktuelle vannene, særlig av kultiveringshensyn. Det høres kanskje mye ut med 20 vann, men i en kommune med så stor utstrekning og så mange fjellvann som vi har, er det bare en brøkdelen av dem.

Den 25. august 2017 opphevet Fylkesmannen vedtaket fordi kravet til «særlige grunner» i motorferdselloven § 5 ikke var oppfylt. I forbindelse med sitt vedtak hadde Holtålen kommune også innført en forskrift om at bensinmotorer opp til seks hestekrefter kunne benyttes på vann over 2 km², på navngitte vann. Det er ganske ulogisk for meg at Fylkesmannen overprøver vedtaket om elmotor, mens vedtaket om bensinmotor var helt greit. Det er også veldig ulogisk at man skal tillate sykkel med elmotor, men ikke en båtmotor. Dette kunne umulig være lovgivers intensjon. Derfor foreslo vi en lovendring, men departementet konkluderte med at det var tilstrekkelig med en forskriftsendring, noe en nesten samlet komité sluttet seg til.

Etter statsrådens innlegg her i dag velger jeg å ta opp Senterpartiets forslag i saken, for jeg ble veldig i stuss på hva en egentlig mente med hensyn til om det var tilstrekkelig med en forskriftsendring eller ikke. Dette ble gjort for å fremme friluftsliv og for å sørge for kultivering av disse vannene. Det er en liten sak i den store sammenhengen, men viktig for dem det gjelder, og ikke minst er det en seier for lokaldemokratiet. Det er selvfølgelig kommunene, som har lokalkunnskapen, som skal fatte disse vedtakene. Det er en grense for hva Fylkesmannen skal kunne overprøve, og jeg håper nå at denne forskriftsendringen kommer raskt på plass, så det kan settes ut i livet så fort som mulig.

Presidenten: Representanten Heidi Greni har da tatt opp det forslaget hun refererte til.

Lars Haltbrekken (SV) [10:13:20]: Representanten Kjenseth fra Venstre sier at hyttefolket ved vannet han bor ved, ikke ser noen problemer med bruk av elmotor på hans vann. Nei, det er heller ikke hyttefolket SV er bekymret for i denne saken, og jeg skulle ønske at Venstre på Stortinget var like bekymret for naturen, for fuglelivet, som det Venstre i regjeringen er i denne saken. Det er det som er problemet, at vi kan skremme

opp fuglelivet, og – som vi hørte min kollega Arne Nævra si – få fugler til å forlate sine reder.

Så kommer representanten Heggelund fra Høyre med en harang rundt ting som overhodet ikke har noe med denne saken å gjøre. Jeg vil anbefale representanten Heggelund å lese brevet komiteen har fått fra regjeringen i saken, og jeg vil også anbefale representanten Heggelund å bruke lunsjpausen etterpå til å høre igjen innlegget fra regjeringens talsmann i denne saken, statsråd Ola Elvestuen.

Igen er det, som i ulvesaken, SV som er nødt til å stå opp som klima- og miljøministerens varmeste forsvarer av naturen, mens regjeringspartiene svikter sin egen regjering. Det er trist å se i slike saker.

Per Espen Stoknes (MDG) [10:15:35]: Representanten Heggelund går til angrep på Miljøpartiet De Grønnes lokalpolitikk på et utrolig tynt grunnlag, som vanlig. Mange kommuner gjør en enorm innsats for å ta vare på natur, jord og nærnatur, men likevel ser vi at i praksis er det ofte konflikt mellom lokale og nasjonale hensyn. Det så vi sist i debatten om nærnaturloven, og det viser seg at hele 86 pst. av søknadene om å få bygge i områder med byggeforbud ble innvilget i norske kommuner i årene bakover i tid.

Kun i 14 pst. av tilfellene klarte altså kommunenes representanter å motstå sterke lokale interesser om å bygge ned nærnaturen. Det lider nærnaturen under. I jordvernensaken har vi et nasjonalt mål om å komme under 2 000 dekar per år. Likevel lar kommunene årlig om lag 6 000 dekar – tre ganger så mye – bygges ned. I debatten ønsket til og med Senterpartiet at man må la ordførere og lokalpolitikere få slippe å ta ansvaret for de negative beslutningene og avslagene som de sterke nære interessene ønsker å løfte fram.

I vann- og snøscootersaken ser vi også at det gis en lang rekke dispensasjoner. Man ønsker å ta lokale hensyn på et lokalt nivå. Det er helt forståelig. Vi i Miljøpartiet De Grønne har selv 300 lokale representanter, og at lokale myndigheter ønsker å ta lokale hensyn, er helt naturlig. Jeg har selv bodd i flere mindre lokalsamfunn og vet at når man treffer naboen dagen etter, enten det er på en ferge eller på en tur, og man nettopp har gitt avslag i en sak, blir det vanskelig.

Miljøpartiet De Grønne har stor tillit til den enorme innsatsen som lokalpolitikere gjør, men her handler det om systemfeil. Det handler om at det blir målt på ulike nivåer. Kommunale mål ønsker å ta lokale hensyn, nasjonale mål skal ta hensyn til hele landet og hele naturen. Når det blir konflikt mellom de to målene, må vi stå fast på de nasjonale målene og sørge for at det er nasjonale virkemidler som kan sørge for at de nasjonale målene gjenspeiles på de lokale nivåene.

I dag handler det om et slikt nasjonalt hensyn, hensynet til naturen, og jeg vil derfor utfordre – og samtidig «joine» – representanten Haltbrekken på at Miljøpartiet De Grønne er enda varmere i støtten til klima- og miljøministeren i nettopp denne saken.

Ketil Kjenseth (V) [10:18:45]: I Venstre er vi veldig glad for at Miljøpartiet De Grønne og SV er store fan av miljøminister Ola Elvestuen. Det må vi jo si at Venstre også er. Vi har heiet Ola fram til den ministerposten, og det er også for å forsvare miljøverninteressene.

I denne saken diskuterer vi forvaltning, men også den mobiliteten som representanten Arne Nævra var inne på. Når representanten Haltbrekken siterer meg, er det fint om han siterer meg riktig, for jeg bor ikke ved et innlandsvann. Jeg bor riktignok ved Mjøsa, som er en stor innsjø, men det er ikke den vi snakker om her.

Når det gjelder hyttefolket – ja, i noen tilfeller gjelder det dem, men faktum er at i mange av disse tilfellene ligger det ikke hytter ved de vannene og veldig sjelden boliger. Rundt mange av vannene er det brygger i forfall, og de er svært vanskelig tilgjengelig med båt. Mange av båtene som ligger der, er i ferd med å råtne opp eller ligger ubrukt, så det er ikke så mange båter å sette denne elmotoren på. Det skal vi også huske på.

Apropos mobilitet, det er mange eldre med et forhold til en del av denne naturen som i dag, på grunn av bryggene eller at de ikke kan ro, ikke kommer seg ut på vannet. Den bitte lille elmotoren er det hjelpemiddelet som kan gi mulighet til at noen får ta del i og formidle både lokalkunnskap, forvaltning og det naturmangfoldet som er rundt og i disse vannene. Det er én viktig grunn til at jeg synes det er greit at vi åpner for at kommunene selv kan ta initiativ til å regulere mulighetene i noen få vann, for vi åpner jo ikke for en storstilt elmotorisering av små innlandsvann ved dette vedtaket.

Det er viktig, når en åpner for at noen kan ta slikt initiativ og få unntak, at vi evaluerer hva det fører til. Det er en oppfordring til både oss selv og byråkratiet at en med forskriftsendringen lar det følge med en evaluering av dette. Det er også viktig – apropos at flere har vært inne på elsykkel og andre muligheter som eldrivkraft gir – at en følger med på hvilke konsekvenser det fører med seg når en skaper nye muligheter for menneskelig mobilitet i naturen.

Heidi Greni (Sp) [10:21:56]: Jeg må si jeg blir litt forundret når jeg hører SV og Miljøpartiet De Grønne i denne saken, for jeg trodde de egentlig var støttespillere for å legge opp til kultivering av fiskevann, økt bruk av naturen og et miljøvennlig friluftsliv uten bruk av forurensende teknologi. Jeg ble veldig forundret da hele dette initiativet kom fra dem som ønsket kultivering av disse fiskevannene. Kommunen vedtok dette, nettopp

for å få til en bedre kultivering. Når de sier at det er mye mer støy fra elmotor enn det er fra en som ror, blir jeg også veldig overrasket, for iallfall de elmotorene jeg har hørt, er det ikke noe leven fra. Kravet om begrenset effekt er veldig fornuftig, og det er ikke verre å håndheve det når det gjelder elmotor, enn det er når det gjelder bensinmotor.

Det er veldig uforståelig for meg at vi heller ikke skal klare å ta hensyn til de naturvurderingene vi må gjøre. Det gjør kommunene i dag når de tillater bensinmotor på et vann på 2,1 km². Det kan selvsagt kommunene også gjøre når de skal tillate elmotor på et vann på 1,9 km². Jeg må si det forundrer meg at en ikke ser at den alminnelige rettsoppfatning blir utfordret når man kan sykle så mye man vil med elsykkel i terrenget rundt disse vannene, men man kan ikke bruke elmotor på en båt ute på vannet. Hvis noen kan forklare meg at det er aldeles logisk, hadde det vært opplysende for meg i hvert fall.

Til representanten fra Høyre som hadde vært innom Senterpartiets kontor – dit skulle han for øvrig ta seg en tur litt oftere, det er mye å lære der: Hvis han hadde sett litt nøyere etter, hadde han også sett plakater om respekt for lokaldemokratiet, nei til tvangssammenslåing osv. Det er nettopp respekten for lokaldemokratiet Senterpartiet er opptatt av. I Høyres program står det også mye om respekt for lokaldemokratiet, mindre statlig overstyring, mindre innsigelser osv., men den store forskjellen på Senterpartiet og Høyre er at i Senterpartiet er det samsvar mellom ord og handling.

Presidenten: Representanten Lars Haltbrekken har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Lars Haltbrekken (SV) [10:24:49]: Jeg vil minne representanten Greni om at når det foreligger særlige grunner til det, har kommunene i dag lov til å gjøre det Senterpartiet ønsker.

For øvrig blir man i løpet av denne debatten fristet til å fremme forslag om at Stortinget skal starte klima- og miljøminister Elvestuens fanklubb, men jeg frykter at i denne saken ville den fanklubben fått tre medlemmer: undertegnede, Arne Nævra og Per Espen Stoknes. Det er dessverre ikke veldig mye å bygge en organisasjon på.

Men jeg har et spørsmål til de partiene som nå stiller seg bak forslaget til vedtak, og som sier at kommunene skal gjennomføre naturkartleggingen. Spørsmålet er: Kommer det mer penger til kommunene til denne naturkartleggingen i det reviderte nasjonalbudsjettet? Spørsmålet går til Kristelig Folkeparti, Venstre, Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Arbeiderpartiet. Alle har taletid igjen.

Arne Nævra (SV) [10:26:07]: Jeg skal være kort.

Det jeg ikke helt forstår her, ut fra innlegget til representanten Greni: Hun snakker om at vi må ha tillit til lokale myndigheter som skal vurdere naturhensyn – eller noe i den duren der. Så vidt jeg forstår ut fra forslaget til Senterpartiet, er det ribbet for de hensynene. Senterpartiets forslag er at det skal mer eller mindre åpnes for bruk av elektrisk motor på mindre vann. De har heller ikke med halehenget i tilrådingen. Da er spørsmålet: Hvordan i all verden skal sånne hensyn da tas? Hvis jeg forstår forslaget til Senterpartiet, er det mer eller mindre fritt fram. Jeg vet ikke om representanten Greni kan forklare meg – hvis hun har taletid igjen – hva det forslaget innebærer, hvis det da skal tas hensyn til naturfaglige vurderinger av når elektrisk motor kan settes på båten og det kan kjøres på vann mindre enn 2 km². Det fatter jeg faktisk ikke.

Jeg vil understreke poenget til min kollega Haltbrekken: Økologisk grunnkart er det et enormt behov for. Hadde vi hatt et økologisk grunnkart for landet, som viste naturkvalitetene, behøvde ikke kommunen ringe naturfaglige folk lokalt og spørre: Har dere noe på dette vannet? Sånne telefoner har jeg faktisk fått noen av, hvor man har spurt om det finnes verdier – er det en tiurleik her, er det en hekkefugl der. Det er veldig trist at vi ikke har et sånt grunnlagskart, for da hadde naturfaglige myndigheter hatt et helt annet verktøy å jobbe ut ifra.

Stefan Heggelund (H) [10:28:15]: Først til representanten Greni: Jeg tror vi i denne debatten kan nøye oss med å glede oss over at våre to partier er enige, som vi er her.

Til representanten Haltbrekken: Nå har vi et flertall som faktisk er villig til å prioritere det han spør om, bare se på utviklingen av artsdatbanken, hvor vi skal få en god oversikt over det reelle biologiske mangfoldet i landet vårt.

Men jeg reagerte på noe annet som representanten Haltbrekken sa. Han sa at representantene Stoknes, Nævra og Haltbrekken ikke var noe å bygge en forening på. Jeg kan ikke tenke meg noe som er mindre sant. Dette er jo aktivister av det reneste og rankeste merke, og jeg vil også veldig gjerne være med i fanklubben til statsråd Ola Elvestuen, og jeg tror jeg snakker på vegne av hele regjeringsfraksjonen. Vi kunne hatt en hjemmeside som het olasstue.no, vi kunne sendt ut et nyhetsbrev som het Elve-nytt, og vi kunne hatt sightseeinger på hans gamle kontorer på rådhuset, der han har vært byråd og leder av byutviklingskomiteen. Jeg tror denne foreningen er liv laga, og jeg er glad for at den blir tverrpolitisk.

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Presidenten: Representanten Heidi Greni har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Heidi Greni (Sp) [10:29:54]: Jeg fikk to–tre utfordringer her som jeg gjerne vil svare på.

Når det gjelder naturhensynet, er det en forutsetning i hele motorferdselloven. Der kommunen kan gi dispensasjon, og der kommunen kan komme med lokale forskrifter, er det en forutsetning at det skal ivaretas og kartlegges. Det er selvsagt ikke noe verre for kommunen å utføre det for et vann som er 1,9 km², der man vil ha en elmotor, enn for et vann på 2,1 km², der man vil ha en bensinmotor. Jeg ville tro at en bensinmotor kan ha større innvirkning på naturen rundt.

Når det gjelder finansiering, blir jeg litt i stuss, for samtidig som representantene sier at det ikke er noe rop der ute om at vi skal ha mer forstyrrelser i naturen, at folket ikke vil ha mer forstyrrelser i naturen, og at dette ikke er ønsket av innbyggerne, skal det være nødvendig med en stor ekstrabevilgning for den enorme pågangen det vil bli i denne saken. Jeg kan love at Senterpartiet i hvert fall kommer med mer penger til kommunene, og dette skal vi klare innenfor vårt budsjettforslag.

Presidenten: Representanten Ketil Kjenseth har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Ketil Kjenseth (V) [10:31:17]: Nå begynner vi å snakke – når representanten Arne Nævra snakker om økologisk grunnkart. Det er her Venstre viser hva vi har holdt på med de siste fire årene. Vi har bevilget mye penger for å få kommunene til å gjøre naturkartlegginger. Arbeidet med økologiske grunnkart er i gang. Artsdatbanken er en del av det. Men de kommunene som her skal søke om dispensasjon, må vi forutsette har gjort et forarbeid og vet hva de setter i gang. Hvis ikke er det et grunnlag for å si at det ikke er mulig å få det unntaket, eller for å gi fylkesmennene et særlig tilsyn med nettopp de kommunene.

Her er det mye godt arbeid på gang, og det regner jeg med at statsråden også sier i sitt innlegg.

Statsråd Ola Elvestuen [10:32:18]: Jeg hadde egentlig tenkt over om det var riktig å ta ordet igjen, når det var forespeilet både omvisninger på tidligere kontorer og annet.

Men det jeg skulle ta ordet for, var nettopp det som handlet om et kunnskapsløft for norsk natur, for der er det et løft som er gjort de siste årene. Arbeidet med økologisk grunnkart er godt i gang. I år, alene, bruker vi 103 mill. kr på jobben med økologisk grunnkart, og det er forventet at portalen for økologiske grunnkart kan

være klar i 2020. Det er jo ikke et økologisk grunnkart som er og blir ferdig noen gang, dette vil være et kontinuerlig arbeid, for hele tiden å videreutvikle det, sånn at det er et grunnlag for ulike forvaltningsnivåer til å kunne ta sine beslutninger i enkeltsaker. Men først og fremst er dette for å lage et grunnlag for å få en mer helhetlig, økosystembasert forvaltning, som er det vi må jobbe fram i årene framover.

Jeg vil si til dette helt konkrete forslaget at det er riktig at jeg ikke har anbefalt det, men det har vært en vurdering. Jeg tror nok at vi fint skal klare å følge opp det forslaget som nå ser ut til å få flertall, uten at det skal føre til noen negative effekter på de vannene som er mindre enn 2 km². Det er selvfølgelig en jobb med å klarlegge hva det er å ha liten effekt på disse elektriske motorene, men dette er jeg helt sikker på at vi skal klare å få til på en god måte, sånn at det gir noen flere en mulighet til å bevege seg med en elmotor på disse mindre vannene og gir en fleksibilitet til kommunene uten at det gir negative effekter for natur og miljø for det samme vannet.

Presidenten: Representanten Per Espen Stoknes har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Per Espen Stoknes (MDG) [10:34:34]: Jeg merket meg at flere hadde det retoriske poenget at man sammenliknet elbåter på vann med elsykler på land. Jeg kan da berolige Senterpartiet med at det er forbudt med selvgående elsykler i naturen – man har elscootere, men da må man ha skilt. Som ivrig elsyklist selv vet jeg at man må sykle hele tiden, og dessuten sykler man på sti, mens en elbåt går helt av seg selv, så den er mer sammenliknbar med en elscooter.

Det andre er at med en båt kommer man tett innpå reir, mens man med en elsykkel sjelden sykler tvers gjennom skauen, da sykler man på en sti. På den måten er det et veldig avgrenset bevegelsesmønster for elsykler, som ikke gjelder for båter. Med hensyn til både bevegelsesmønsteret og måten man driver motoren på, er det veldig store forskjeller på de to kategoriene.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 2.

Sak nr. 3 [10:35:37]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Tore Storehaug, Kari Elisabeth Kaski, Lars Haltbrekken og Arne Nævra om en ny, supplerende nasjonalparkplan (Innst. 324 S (2017–2018), jf. Dokument 8:185 S (2017–2018))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletida vert avgrensa til 3 minutt til kvar partigruppe og 5 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil presidenten foreslå at det – innanfor den fordelte taletida – vert gjeve anledning til inntil seks replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og at dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det er vedteke.

Første talar er Åsmund Aukrust, ordførar for saka. Han er ikkje til stades i salen. Då går me vidare på talarlista, og den neste er Stefan Heggelund.

Stefan Heggelund (H) [10:36:44]: Naturvern er et viktig tema. Det er viktig fordi vi skal sikre at framtidens generasjoner kan nyte fantastiske naturopplevelser på samme måte som vi kan gjøre. Det er en konservativ grunnverdi, for vi mener at samfunnet bygges i fellesskap med de generasjonene som kom før oss, og de generasjonene som kommer etter oss. I tillegg er naturvern et viktig klimatiltak. Hvorfor det? Jo, det er fordi jo større biologisk mangfold vi har, jo bedre er naturen rustet for å møte de værendringene vi uansett vet kommer.

Dette er stortingsflertallet klar over og bevisst på, og det viser vi ved måten vi behandler denne saken på. Vi mener det er behov for å supplere eksisterende vern for å sikre representativitet, ta vare på truet natur og gjøre verneområdene mer robuste. Det mente vi også i forrige periode, hvor vi sluttet oss til forslaget om at det skal gjennomføres supplerende vern for å dekke opp mangler i dagens verneområder. Det er grunnen til at Klima- og miljødepartementet har et arbeid med fylkesvise, supplerende verneplaner, som skal ivareta både intensjonen i representantforslaget og oppfølgingen av Stortingets vedtak i forbindelse med behandlingen av naturmangfoldmeldingen.

Vi mener derfor at saken er godt ivaretatt slik den er, og at det som mindretallet i denne saken ber om, ikke er nødvendig – fordi det nok går noe for langt, men også fordi regjeringen er i gang med et viktig arbeid. Det kan ikke være slik at bare fordi man kanskje ikke får det akkurat slik som man vil i en sak, så skal man fremme et nytt representantforslag. Man må gjerne gjøre det, men poenget her er at regjeringen allerede er i gang med et viktig arbeid som er basert på både det som regjeringen skriver i Jeløya-plattformen, og det som var stortingsflertallets klare intensjoner da vi behandlet naturmangfoldmeldingen sist. Så dette er ivaretatt.

Gisle Meininger Saudland (FrP) [10:39:19]: Jeg tror ikke vi skal kappes om å verne mest mulig. Det er ikke sikkert at det er noe poeng i seg selv med å verne, for

hele poenget må jo være at man må verne det som det er nødvendig å verne, men ikke verne for vernets skyld.

Jeg tror også at det er viktig å merke seg det gode arbeidet som gjøres med frivillig vern og lokal medvirkning. Og jeg er glad for at statsråden virker å ha forståelse for lokal medvirkning og viktigheten av lokal aksept. Jeg er spent på å se hvordan de fylkesvise, supplerende verneplanene kommer til å se ut. Fremskrittspartiet kommer til å følge det arbeidet nøye når det kommer.

Ole André Myhrvold (Sp) [10:40:17]: Senterpartiet bygger sin politikk på flere ideer. Én av disse er forvaltningsideen. I det ligger at jorden skal forvaltes på en slik måte at den overlates i bedre stand til neste generasjon enn den var da vi overtok den.

De norske nasjonalparkene er opprettet i en stolt tradisjon om verdier det er verdt å ta vare på, og Senterpartiet har i hovedsak støttet opp om det arbeidet. Men Senterpartiet står også i en annen tradisjon, der verdier kan ivaretas gjennom bruk – i mange tilfeller bruk som både skaper og ivaretar verdier, som f.eks. beitebruk. Vi produserer mat på beitemarken og får biologisk mangfold igjen. Vi hogger skog og planter skog og får både biologiske og økonomiske verdier igjen. Det er til og med avgjørende for klimaløsningen. Om lag én tredjedel av de norske artene som er utrydningstruet, hører hjemme i jordbrukets kulturlandskap.

Natur er ikke bare verdifull om den får ligge helt urørt. Den er også verdifull om vi bruker den på en forsvarlig måte. Senterpartiet tror på vern gjennom aktiv forvaltning og en kunnskapsbasert vernepolitikk. Vi har mindre tro på statlige og byråkratiske verneregimer som tres nedover hodene på lokalsamfunn, næringsdrivende og grunneiere. Senterpartiet deler derfor ikke utgangspunktet for dagens sak, at det er behov for mer vern. I dag er om lag 17 pst. av Norge allerede vernet, og Senterpartiet utelukker ikke at det også i framtiden kan være områder som fortjener vern, men utgangspunktet må da være at man har behov for det, og at man kan dokumentere at de aktuelle områdene faktisk innehar tilstrekkelige kvaliteter som innebærer at nasjonalparkstatus skal være virkemiddelet.

Saken berører heller ikke det faktum at ressursene eies av noen, enten det er staten – oss alle – eller private grunneiere. I Norge har vi mange grunneiere. De fleste er mindre, og det har vært en suksessfaktor for verdiskaping, fordeling av ressurser og en langsiktig forvaltningstradisjon. Senterpartiet vil minne om at vi på 1980- og 1990-tallet hadde konfliktfylte fredningsprosesser som førte fram til prinsippet om frivillig vern. Ordningen har vært en stor suksess: Gjennomføringskostnadene er blitt redusert vesentlig, og konflikte-

ne er tilnærmet borte. Faglige evalueringer viser at ordningen naturfaglig sett har gitt gode løsninger. Ordningen har også vist styrke ved at man har maktet å følge opp med bevilgninger til fredning.

Politisk har frivillig vern stått sterkt, og i juni 2017 uttalte daværende statsråd Helgesen at det bør være en høy terskel for å avvike fra frivillighet ved vern av privat eid skog. Senterpartiet merker seg at regjeringen i sin nye regjeringserklæring utvetydig slår fast at målet om vern skal skje gjennom privat frivillig vern eller gjennom vern av offentlig eide skogarealer. Senterpartiet forutsetter at dette også er politikken ved etablering av nye nasjonalparker og verneområder, og at det skjer på frivillig basis, gjennom lokale løsninger.

Lars Haltbrekken (SV) [10:43:37]: Norges nasjonalparker er våre naturskatter. Vi kom sent i gang her i landet med å gi store naturområder beskyttelse for framtiden, men vi kom etter hvert godt i gang. Vi har likevel fortsatt en jobb å gjøre. Presset på de delene av norsk natur som ikke er tilstrekkelig sikret for ettertiden, er stort.

Påvirkningene på naturmiljøet skjer i et tempo som langt overgår den naturlige utviklingen. FNs miljøprogram har estimert at det hver dag forsvinner mellom 150 og 200 arter på verdensbasis.

Vi mennesker er avhengige av naturen. I dag står mange viktige arter og naturtyper i fare for å forsvinne for bestandig. Arealinngrep, høsting, forurensning og klimaendringer er noe av det som truer naturmangfoldet sterkest.

De største truslene mot naturmangfoldet i Norge er at leveområder for dyr og planter blir ødelagt og oppdelt gjennom ulike former for arealinngrep. Nasjonalparker og andre naturvernområder sikrer sårbare og truede naturtyper, og de bevarer områder av stor verdi.

Hvis man tar utgangspunkt i at hele Norge en gang var uberørt av mennesker, var halvparten av denne urørte naturen borte ved år 1900. I 1948 var andelen inngrepsfri natur redusert til 34 pst., mens det i dag bare er litt over 10 pst. igjen av det som en gang var.

Når man når min alder, vil mange komme til den konklusjonen at alt var bedre før. Det har jeg også kommet til, i alle fall når det gjelder partiet Høyre. I årene 2001–2004 hadde partiet Norges ukronede nasjonalparkkonge, Børge Brende, som miljøvernminister. Ingen har fått vedtatt like mange nasjonalparker i statsråd som han fikk.

Det startet med at han fikk en telefon fra journalist Karl Brox i Adresseavisen i Trondheim. Han ba statsråden trekke ut øverste høyre skuff på skrivepulten sin. Der lå landsplanen for nasjonalparker fra 1993 klar til å bli gjennomført. Brende trakk ut skuffen og satte i gang.

Aldri har vi sett maken til tempo i opprettelsen av nye nasjonalparker her i landet.

Men hvor er dagens Høyre? Hvorfor viderefører ikke dagens Høyre den gode konservative tradisjonen det er å ta vare på naturen for fremtiden? Hvorfor vil ikke dagens Høyre støtte SV og Kristelig Folkepartis representantforslag om nye nasjonalparker? Det er et spørsmål jeg stiller meg etter at vi har behandlet denne saken, og jeg tar med det opp vårt forslag i saken.

Presidenten: Representanten Lars Haltbrekken har teke opp det forslaget han refererte til.

Tore Storehaug (KrF) [10:46:49]: Eg synest vi skal koste på oss litt skryt av tidlegare storting som har sytt for at vi har 46 nasjonalparker, inkludert 7 på Svalbard, og at dei har blitt ein realitet, og ikkje minst at nasjonalparkplanen frå 1993 langt på veg har blitt realisert.

Vern som nasjonalpark er langt på veg fullført i Norge, men grunnen til at vi har teke dette initiativet i lag med SV, er ønsket om å få på plass ei heilskapleg supplerings av dei nasjonalparkane vi har i dag. For i nokre tilfelle kan det vere aktuelt å utvide eksisterande parkar, i andre tilfelle å etablere nye – alt for å sikre at eit representativt utval av norsk natur blir verna på denne måten.

Dei siste åra har det kome ønske og forslag i Stortinget om oppretting av nye nasjonalparker. Kristeleg Folkeparti har ikkje støtta desse, sjølv om vi langt på veg har vore einige i intensjonen. Eit viktig, men òg inngripande grep som etablering av nasjonalparker er, bør skje planmessig og helst bli sett i ein heilskap, og sjølv sagt skal òg aktuelle kommunar, og andre, ha moglegheit til å påverke desse prosessane.

Vi merkar oss at regjeringspartia langt på veg deler den same intensjonen, men gjerne vil få avgjere framdrift og arbeidsmåte sjølve, utan at Stortinget blandar seg. Statsråd Elvestuen sin fanklubb kan ha mykje for seg. Han er ein statsråd som gjer eit godt arbeid på mange område, men på dette området kunne eg ha tenkt meg at det heilskaplege framlegget var noko Stortinget òg kunne ha eit ord med i laget på.

Vi tek sjølv sagt til etterretning at det er sånn det er, og at fleirtalet ser ut til ikkje å kome dette forslaget i møte, sjølv om vi meiner at heilskapen blir skadelidande når den arbeidsmåten ein vel, er fylkesvise planar. Men det aller viktigaste er at naturmangfaldet blir sikra. Nasjonalparker er ein måte, frivillig skogvern er ein annan, aktiv bruk med respekt for natursamanhengar er ein tredje. Vi har eit vakkert land som vi skal leve av, og det skal vi ta vare på i form av vern på somme område.

Ketil Kjenseth (V) [10:49:24] (komiteens leder): Å bevare et utvalg av norsk natur mot framtidige inngrep

har lenge vært en viktig del av norsk politikk. Nasjonalparkplanen er en viktig del av dette, det er derfor viktig å presisere at intensjonen i representantforslaget er god. Venstre vil verne mer natur enn i dag, og vi vil opprette nasjonalparker for å ivareta naturmangfoldet. Å bevare det naturlige biologiske mangfoldet er avgjørende for økosystemet og for hvordan det økologiske samspillet vil kunne takle framtidige endringer i miljøet. Tap av naturmangfold og biologisk mangfold er en like akutt utfordring for livet på kloden som klimaendringene.

Vi vet at nesten halvparten av de truede dyre- og planteartene i Norge i dag lever i skog. Likevel er bare 2,9 pst. av den produktive skogen i Norge vernet i dag. I naturmangfoldmeldinga har vi satt oss mål om å verne 10 pst. Av 16 typer våtmark vi har i Norge i dag, er 9 truet, og 183 truede arter har våtmark som sitt viktigste leveområde. Det kan være fatalt for disse artene dersom våtmark forringes eller blir borte.

Mange forskere har pekt på det de kaller en sjette masseutryddelse, der verdens arter i dag utryddes tusen ganger raskere enn det som er naturlig. I alle år har arter forsvunnet naturlig, men på grunn av menneskelig aktivitet og arealendringer forsvinner de nå mye raskere. Det er derfor viktigere enn noensinne å sikre ivaretagelsen av disse artene og sikre et økosystem for alle arter, noe nasjonalparkplanen vil være med på å gjøre.

Nasjonalparkene skal ifølge Meld. St. 14 for 2015–2016 sikre at et representativt utvalg av store, verdifulle naturområder uten større tekniske inngrep blir bevart for framtida, noe de 46 nasjonalparkene Norge har i dag, ikke fullt ut gjør. Det er derfor nødvendig å gjennomføre supplerende vern i tråd med naturmangfoldmeldinga. Statsråden og Klima- og miljøverndepartementet har satt i gang dette gjennom å starte arbeidet med fylkesvise supplerende verneplaner. I arbeidet med disse fylkesvise supplerende verneplanene vil en vurdere en supplerings av nasjonalparkplanen og spesifisere hvilke områder som vil kvalifisere til nye nasjonalparker, gjennom et konkret registreringsarbeid.

Det er viktig å legge til at over de årene vi har skapt de 46 nasjonalparkene, er fjell og innland godt representert. Hav begynner nå å komme til, mens skog og innmark er mindre representert. Så mangfoldet av nasjonalparker er også viktig.

Så til representanten Lars Haltbrekken: Den rødgrønne regjeringa satt i åtte år. Vi ble ni nasjonalparker rikere da, men det er i hvert fall en god fordeling mellom blå-grønn og rød-grønn side her. Det er etablert mange nasjonalparker – heldigvis – fra begge sider.

Per Espen Stoknes (MDG) [10:52:45]: Vi har heldigvis mange flotte nasjonalparker i Norge, og jeg tror jeg

kan si med full sikkerhet at vi ikke angrer på noen av dem. Kampen for nasjonalparkene for å beskytte naturverdiene har vært lang og hard, men når det har gått noen år, er det alltid bred enighet etterpå om at – ja, det var riktig å verne.

Allikevel blir det stadig mindre urørt natur i Norge. Bare 11 pst. av landet har villmarkspreget natur, og det planlegges og gjennomføres brutale naturinngrep i områder som er verdifulle både som inngrepsfri natur og for urfolk. Vindprosjektet på Fosen ødelegger tradisjonelle reindriftsområder og store deler av den mest urørte kystnaturen i Trøndelag. I Finnmark planlegges vindparken Davvi på Varangerhalvøya, midt i et av Norges største inngrepsfrie områder. I dag vil Stortinget antakelig stemme ned forslaget fra Miljøpartiet De Grønne om å stanse tap av villmarkspreget natur og starte restaurering av tapte naturverdier.

Noen må snakke på vegne av naturen og ikke bare menneskers interesser. Derfor er vi i Miljøpartiet De Grønne varme tilhengere av forslaget som fremmes av Kristelig Folkeparti og SV her i dag, og som også ble fremmet av SV, Miljøpartiet De Grønne, Arbeiderpartiet og Venstre i forrige stortingsperiode. Vi trenger en ny nasjonalparkplan som handler om både å lage nye nasjonalparker og å utvide de gamle. Miljøpartiet De Grønne mener f.eks. at tiden nå er overmoden for nye nasjonalparker på Preikestolen, i Østmarka og på tvers av landegrensene på Nordkalotten. Vi mener det er stort rom for utvidelse av nasjonalparkene, som f.eks. Jotunheimen nasjonalpark, som bør utvides mot syd fram til Bygdin og kanskje videre på sørsiden, og Øvre Dividal nasjonalpark, som bør utvides mot vest og mot sør med store arealer på nordsiden av Altevattnet.

Noe av det viktigste med en ny nasjonalparkplan er at en kan gjøre en grundig vurdering av mulighetene for nye nasjonalparker i lavlandet og langs kysten, som i dag er sterkt underrepresentert i verneplanene våre. Vi håper statsråden ser viktigheten av denne tematikken og vil jobbe videre med dette selv om regjeringspartiene dessverre stemmer ned forslaget her i dag.

Statsråd Ola Elvestuen [10:55:43]: I stortingsmeldingen Natur for livet la Stortinget grunnlaget for det langsiktige arbeidet med å ta vare på norsk natur. Områdevern er ett av virkemidlene for å få til dette. I dag er ca. 17 pst. av Fastlands-Norge vernet. Nasjonalparkene utgjør ca. 10 pst. av dette.

I behandlingen av naturmangfoldmeldingen påpekte Stortinget at nasjonalparkene for fremtiden skal sikre et representativt utvalg av store, verdifulle naturområder uten større tekniske inngrep. Det ble også påpekt at nye nasjonalparker er nødvendig, bl.a. i kystnaturen og i barskogområder i lavlandet.

Vi har 39 nasjonalparker på fastlandet. I tillegg er det sju på Svalbard. Etter at nasjonalparkene Raet, Jomfruland og Færder kom på plass, er også representativiteten langs kysten betydelig bedret. Vi mangler imidlertid fortsatt nasjonalparker i barskogen i lavlandet. Jeg har derfor bedt Miljødirektoratet gjennomføre naturfaglige registreringer i Østmarka utenfor Oslo. Dersom registreringene viser at naturmangfoldlovens naturfaglige og juridiske krav til nasjonalparker kan oppfylles, tar jeg sikte på å starte en verneplanprosess for å opprette nasjonalpark i Østmarka. En slik bynær nasjonalpark vil styrke Oslos renommé som miljøhovedstad.

Stortinget har besluttet at det skal utarbeides fylkesvise supplerende verneplaner. Dette arbeidet har mitt departement startet. Disse planene skal sikre at vi får vernet et representativt utvalg av naturtyper som i dag ikke er godt nok fanget opp i verneområdene, og at vi får vernet mer av de naturtypene som er truet. Planene kan omfatte alle vernekategorier. Hvilken verneform som velges for de ulike områdene, er avhengig av hvilke naturverdier som skal ivaretas, og hvilke typer inngrep og aktivitet som kan være forenlig med å ta vare på naturverdiene. De supplerende verneplanene vil derfor kunne omfatte både nasjonalparker, naturreservater, landskapsvernområder og biotopvernområder.

I Jeløya-plattformen har regjeringen lagt til grunn at vi skal vurdere supplerer av nasjonalparkplanen. Jeg mener det er naturlig og mest kostnadseffektivt at dette skjer som et ledd i arbeidet med suppleringsvernet. Hvis registreringene avdekker behov for mange nye potensielle nasjonalparker, eller eventuelle utvidelser av eksisterende parker, kan det være relevant å forankre dette videre arbeidet i en egen nasjonalparkplan.

Når jeg får mer kunnskap om hvor mange områder som kan være aktuelle å utrede med sikte på nytt nasjonalparkvern, vil jeg ta stilling til om det er grunnlag for å utarbeide en egen plan for dette arbeidet. Hvis det viser seg at det er snakk om et begrenset antall områder, mener jeg det kan være like hensiktsmessig at verneprosesene inngår som en del av de fylkesvise supplerende verneplanene.

Til slutt vil jeg si at jeg er glad for Stortingets engasjement for nasjonalparkene våre. Nasjonalparkene er viktige for å ta vare på verdiene i den unike naturen vi har, og det er viktig også å huske på at de har betydning for å skape grønne arbeidsplasser i distriktene, og de er en viktig del av hele Norges merkevarebygging.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Lars Haltbrekken (SV) [10:59:20]: I Nordland har det lenge vært jobbet for å opprette Lofotodden nasjonalpark. Mitt enkle spørsmål til statsråden er: Når blir Lofotodden nasjonalpark opprettet?

Statsråd Ola Elvestuen [10:59:35]: Dette har jeg svart komiteen på før. Den ligger til behandling i departementet, og vi tar sikte på å få en avgjørelse dette semesteret, altså før sommeren.

Lars Haltbrekken (SV) [10:59:50]: Jeg takker for svaret og ser fram til at vi kan ta sommerferie og feire at Lofotodden nasjonalpark blir opprettet før sommeren.

Statsråd Ola Elvestuen [11:00:06]: Den ligger som sagt til behandling, og vi skal ta en beslutning før sommeren. Men jeg kan tillegge at man allerede nå kan feire at vi har fått på plass en utvidelse av Dovrefjell-Sunnalsfjella nasjonalpark, med Hjerkin.

Presidenten: Replikordskiftet er avslutta.

Dei talarane som heretter får ordet, har ei taletid på inntil 3 minutt.

Arne Nævra (SV) [11:00:42]: Det er ca. 10 pst. av Fastlands-Norge som er vernet som nasjonalparker. Når en kjenner til hvordan Norge ser ut, med topografi, geografi, dominansen av fjell og sjø, så er kanskje ikke dette så imponerende som det kan høres ut som i første omgang. Heldigvis er bildet ganske annerledes på Svalbard, og det er jeg glad for. Der er store områder vernet, som kjent. Alle, unntatt Senterpartiet, viser i merknadene til de naturfaglige evalueringene av norske verneområder som er gjennomført av NINA, Norsk institutt for naturforskning, som klart og tydelig viser at dagens verneområder ikke er tilstrekkelig til å ta vare på truet natur. Det står altså en del igjen. De samme partiene er bekymret for utviklingen der den villmarkspregede naturen er i ferd med å forsvinne – det blir mindre og mindre av den.

Det er bra. De sier også, og det er blitt sagt av nesten alle talerne her i dag, at det er viktig at nasjonalparkene i Norge sikrer et representativt utvalg av store, verdifulle naturområder uten større tekniske inngrep. Men så henvises det selvfølgelig til initiativet til departementet, som statsråden gikk igjennom, om disse regionale verneplanene, der nasjonalparker kan inngå. Jeg har selv vært involvert i utvikling av fylkesvise verneplaner, og jeg synes det absolutt er hensiktsmessig når det gjelder mindre områder, som reservater av typen våtmark, edellauvskog, biologiske forekomster osv., men nasjonalparker vil ofte krysse fylkesgrensene, og det ligger i begrepet «nasjonal» at det ofte er snakk om store verdier for landet, altså nasjonale verneverdier.

Dessuten er poenget med en nasjonalplan å prioritere nasjonalt, ikke innad i fylkene. Selvsagt skal fylkene og kommunene være aktivt medvirkende i prosessen, det skulle bare mangle, men en nasjonalparkplan er en innarbeidet arbeidsform fra regjeringen, det er noe de-

partementet og direktoratet kan, og fagfeltet har ikke blitt direkte styrket i de regionale administrasjonene de senere årene. Derfor altså SVs forslag om denne nasjonalparkplanen.

Jeg synes det er leit at Senterpartiet – som vi ofte er enige med om distriktspolitikk og landbrukspolitikk, der vi drar lasset sammen – ikke ser mulighetene i verneområdene, bare begrensningene. Det vil si: De jakter på argumenter mot ethvert forslag om vern. Men det er altså meget mulig å argumentere – fra økoturisme til næringsutvikling – for distriktene med utgangspunkt i verneområdet. I dag begynner faktisk den næringsveien å seile opp som en viktig faktor.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 3.

Sak nr. 4 [11:03:46]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Per Espen Stoknes om naturfornyelse, rikere økosystemer og større opplevelsesmuligheter (Innst. 323 S (2017–2018), jf. Dokument 8:211 S (2017–2018))

Presidenten: Etter ønske frå energi- og miljøkomiteen vil presidenten føreslå at taletida vert avgrensa til 3 minutt til kvar partigruppe og 5 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil presidenten føreslå at det – innanfor den fordelte taletida – vert gjeve anledning til seks replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og at dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte talartida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det er vedteke.

Lars Haltbrekken (SV) [11:04:37] (ordfører for saken): De siste 50 årene har vi mennesker ødelagt mer av naturrikdommen enn det som ble ødelagt fra tidenes morgen og fram til 1960-tallet. Arter dør nå ut i et omfang og en hastighet som er opp mot 1 000 ganger raske enn det som er normalt. Livets bibliotek står i brann. Denne brannen må vi slukke, og vi må begynne å restaurere en del av de områdene som er ødelagt. Vi står rett og slett overfor en masseutryddelse av plante- og dyrearter, den største siden dinosaurerne forsvant. Det verste er at vi selv ikke vet hvilke konsekvenser dette har for oss. Dette konkluderte FN med i en studie allerede i 2005.

Å miste natur handler ikke bare om å miste vakre blomster, storslåtte turområder og flotte dyr. Det er verre. Vi risikerer å miste goder vi i dag tar for gitt: rent vann, ren luft og ren jord som kan gi oss trygg matproduksjon, planter som kan brukes til medisiner, og mate-

rialer som gir oss husly – tjenester naturen gir oss helt gratis. For å kunne gi oss disse godene må naturen ha et mangfold. Hver sommerfugl og hver mose, hubroen og fjellreven hører med. Å ta vare på naturrikdommen er et ansvar vi har i verden. Vi kan ikke kjøpe oss fri eller få noen andre til å gjøre jobben for oss. India må ta vare på sine tigre, og det er bare vi som kan ta vare på norsk natur. Vi vet hva som skal til. For å ta vare på naturen må vi slutte å bygge den ned, vi må gi beskyttelse til de viktige og verdifulle naturområdene, og vi må begynne å restaurere de områdene som er ødelagt.

Vi kan hente noen erfaringer og noe inspirasjon fra noe av det vi allerede har gjort. I 1923 ble det etablert et skytefelt på Dovrefjell. I over 70 år dominerte tanks, granater, kanoner, kuler og krutt deler av det som er Norges nasjonal fjell. I 1999 vedtok Stortinget å legge ned skytefeltet. Og ikke bare det: Stortinget vedtok at skytefeltet skulle tilbakeføres til naturen. Et nitid arbeid startet, og det pågår ennå. Veier skulle tilbake til naturen, miner skulle plukkes, sånn at dyr og mennesker igjen kunne ferdes trygt, og igjen skulle rypesteggen, villreinen og mogopen få råde i Dovrefjells rike. Dette arbeidet bør gi oss inspirasjon til å gå videre med restaurering av natur, og jeg vil med det ta opp de forslagene SV er med på.

Presidenten: Representanten Lars Haltbrekken har teke opp dei forslaga han refererte til.

Runar Sjøstad (A) [11:07:54]: FNs generalforsamling vedtok høsten 2015 at tap av naturmangfold skal stanses både på land og i havet. Sammen med FNs bærekraftsmål er naturmangfoldene styrket under Biomangfoldkonvensjonen. Alle land skal oppdatere sin nasjonale strategi og utarbeide en handlingsplan for bærekraftig bruk og vern av mangfold innen utgangen av 2015.

I Norge har vi vedtatt at de nasjonale målene skal være at økosystemene skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester. Ingen arter og naturtyper skal utrykkes, utviklingen for truede og nær truede arter og naturtyper skal bedres, og et representativt utvalg av norsk natur skal bevares for kommende generasjoner.

Naturmangfoldet gir grunnlag for menneskets liv på jorden. Å bevare og sikre bærekraftig bruk av naturlige økosystem er nødvendig for menneskets framtid og en forutsetning for vekst og velferd i alle samfunn. Økosystemene på land og i havet har en naturlig produksjon som det kan høstes mat fra, og naturen gir grunnlag for menneskenes egenproduksjon av mat. Naturen renser vannet og luften, produserer oksygen, sikrer pollinering av planter, resirkulerer næringsstoffer, binder jordsmonnet, lagrer karbon, beskytter mot erosjon og er viktig for overvannshåndtering og flomdemping.

Klimaendringene rammer naturen ulikt, uavhengig av hvor robust den er i utgangspunktet. For en rekke arter øker behovet for å kunne spre seg til nye habitater i takt med klimaendringene. Samtidig bidrar forstyrrelser og inngrep både globalt og nasjonalt til en oppstyking av naturen som vanskeliggjør slik spredning. Det økte karbondioksidnivået i atmosfæren fører også til havforsuring.

Naturmangfoldloven og underliggende regelverk er et sentralt virkemiddel for å stanse tap av arter og naturtyper, men det er fortsatt behov for å forbedre kunnskapsgrunnlaget og for å klargjøre prinsipper for virkemiddelbruken, særlig for prioriterte arter og utvalgte naturtyper, samtidig som kunnskapsbasert forvaltning er en av grunnsteinene i naturmangfoldloven.

God kunnskap er nødvendig som grunnlag for god forvaltning og for valg av tiltak for å nå de nasjonale og internasjonale målene for naturmangfold. Arbeiderpartiet mener det nå haster med å komme i gang og ta i bruk de nye, moderne, dynamiske og treffsikre virkemidlene for å stanse tapet av naturmangfold.

Utredningen fra Direktoratet for naturforvaltning viser til at om lag 400 arter kan være aktuelle som prioriterte arter. Derfor er det bra at Miljødirektoratet skal legge fram en vurdering i løpet av 2018 med forslag til hvordan Norge best kan ta vare på om lag 90 truede arter og 35 naturtyper.

Stefan Heggelund (H) [11:11:12]: Som representanten Haltbrekken og representanten Sjøstad sa på en veldig god måte, er vi også opptatt av naturvern. Jeg var inne på noen av grunnene til det i innlegget jeg hadde i den forrige saken, nemlig at det handler både om å sikre at framtidens generasjoner skal kunne få nyte vår fantastiske natur på samme måte som vi gjør, og at naturvern er viktig, for jo større biologisk mangfold en har, jo bedre rustet er naturen til å takle værforandringer, som uansett kommer i forbindelse med klimaendringene.

Representanten Haltbrekken har også nevnt en rekke andre viktige ting som viser hvor relevant det er med et aktivt naturvern. Flertallet mener klimaendringer, spredning av miljøgifter og tap av naturmangfold er vår tids største miljøutfordringer. Derfor må vi jobbe aktivt for å motvirke det. Naturmangfoldet og livsgrunnlaget må sikres for kommende generasjoner, slik at vi overlater naturen og miljøet til våre barn i minst like god stand som vi overtok det fra våre foreldre. Derfor må regjeringen jobbe for å ivareta det biologiske mangfoldet, ta vare på truede arter og truede naturtyper, og vi må identifisere og iverksette tiltak mot de største driverne av problemet.

I forrige periode behandlet vi Meld. St. nr. 14 for 2015–2016. Der vedtok vi et mål om vern av 10 pst. av skogen og restaurering av 15 pst. av de forringede økosystemene i Norge innen 2025. I tillegg var vi enige om et par andre viktige ting, nemlig kvalitetsnormer for myr og villrein og å vurdere det for økosystemer, utarbeide en handlingsplan for å forbedre situasjonen for sjøfugler, samt styrke arbeidet med økologiske grunnkart – noe vi ser i budsjett etter budsjett at flertallet og den blå-grønne regjeringen er opptatt av.

Så skal vi ta i bruk virkemidlene prioriterte arter og utvalgte naturtyper for å stanse tapet av naturmangfold. Vi skal videreutvikle dagens ordning med utvalgte kulturlandskap i jordbruket og øke antallet områder fram mot 2020.

Spørsmålet melder seg: Mener forslagsstillerne at det vi gjorde og ble enige om i forrige periode, og det regjeringen nå jobber med å gjennomføre, er forgyvet? Er det derfor forslaget kommer på bordet, eller fulgte man ikke med? Det er spørsmålet. Regjeringen har en offensiv politikk på dette området. Det vet vi også at flere partier på Stortinget har, og det er grunnen til at det blå-grønne flertallet har blitt enige om disse viktige virkemidlene.

Tore Storehaug (KrF) [11:14:22]: Dette er eit Dokument 8-forslag som tek føre seg mykje. Eg skal konsentrere meg om eitt av forslaga frå Miljøpartiet Dei Grøne, som får støtte frå Kristeleg Folkeparti. Det handlar om våtmarksområde.

Det er grunn til å ta på alvor den alvorlege økologiske tilstanden i våtmarkene våre samla sett. Han har blitt forverra trass i at dei er viktige i samspelet i naturen, og ein har sett ei forverring dei siste åra. Då meiner vi at det er grunn til å be regjeringa kome tilbake til Stortinget med forslag som gjev betre vern av delta, myrer, våtmarksområde og andre grunnvassområde.

Dette er viktige leveområde for mange artar, og områda spelar ei vesentleg rolle som stabilisatorar for økosystem og utanfor det som går inn under denne kategorien. Sump og søleviker er ikkje akkurat ord som kling attraktivt og innbyr til aktivitet, men dei er viktige likevel. Eg merka meg at Norsk Ornitologisk Forening har peika på det same.

Vi har i ei rekkje samanhengar tidlegare vore opptekne av våtmarkene, og det er vi framleis. Mellom anna har vi i lag med Venstre i budsjett etter budsjett vore med på å sikre at løyvingane til formål for våtmarksområda har blitt auka. Det er nokø som ein står bak, og som eg meiner er viktig å få følgt opp i samband med dette Dokument 8-forslaget. I dei andre forslaga som ligg til behandling, har vi støtta vurderinga til statsråden.

Per Espen Stoknes (MDG) [11:16:16]: Det finnes ikke lenger noe levende menneske som har sett med egne øyne hvilken rikdom naturen kunne oppvise for seks eller åtte generasjoner siden. Minnene om uendelige villmarker, fugletrekk som fylte hele himmelhvelvet, fjorder som kokte av fisk – alt dette er nesten utslettet fra vår felles hukommelse. Vi finner det bare i spredte nedtegnelser – nesten sagn. Mange av oss som er glad i naturen, har blitt vant til å se på disse tapene og kjenner en slags sorg over mangfoldet av liv som nå ebber ut over hele verden. Vi vandrer i dag i en natur som er en skygge av seg selv. Menneskeheten kan også ha forårsaket tap av 83 pst. av alle ville pattedyr.

Vi naturvernere drives fra skanse til skanse, fra våtmark til våtmark, fra villmark til villmark. Men nå er det nok, trendene må snus, ambisjonene må heves. Derfor trengs det en ny front i kampen for livet på jorda, en politikk for storskala naturfornyelse, ikke bare vern.

Naturfornyelse gir en positiv framtidsvisjon for mennesket og naturen. Rik natur har verdi i seg selv fordi den gir individer, arter, bestander og økosystemer større rom til å trives og blomstre. Samtidig er det grundig dokumentert at også storskala naturfornyelse i praksis er en forutsetning for vår sivilisasjon. I tillegg kommer nære gevinster i form av opplevelsesverdier, livskvalitet og lokalt næringsliv.

Noen tror at naturfornyelse handler om en romantisk lengsel etter en forgangen idealtilstand av urørt natur. Det er en uendelig banal analyse. Menneskene er en del av naturen, realiteten er at vi puster, drikker og spiser i tett samspill med våre omgivelser, og naturfornyelse handler om å skape et samspill der vi begynner å berike verden rundt oss i stedet for å gjøre den fattigere. Noen ganger må menneskelige inngrep reduseres, andre ganger er det nødvendig med mer aktivitet for å restaurere kulturlandskap.

Miljøpartiet De Grønne foreslår derfor i dag en lang rekke restaureringstiltak. Skogene rundt Osloomarka bør bli et internasjonalt pionerområde for restaurering av rikere og villere natur. Vi bør etablere partier av den artsrike løvskogen som en gang fantes på Østlandet og Sørlandet. Vi trenger Norges første nasjonalpark uten jakt. Og vi bør etablere store nasjonalparker på tvers av landegrensene på Nordkalotten.

Til slutt tar jeg opp de to forslagene fra Miljøpartiet De Grønne som ikke kom med i innstillingen.

Presidenten: Då har representanten Per Espen Stoknes teke opp forslaga han refererte til.

Statsråd Ola Elvestuen [11:19:31]: Forslagsstilleren ber om at regjeringen tar flere grep for å ta vare på arter og naturtyper, og at økosystemene må restaureres. Den blå-grønne regjeringen er godt i gang med dette.

Stortingsmeldingen om naturmangfold ble et solid og godt verktøy for å ta vare på norsk natur. Jeg arbeider aktivt for å følge opp alle tiltakene som er beskrevet i meldingen, og de supplerende tiltakene som Stortinget vedtok. Flere tiltak for å ta vare på naturmangfold er også omtalt i Jeløya-erklæringen. Etter min vurdering er det derfor ikke behov for en ny stortingsmelding på dette feltet nå, eller for at det vedtas en rekke nye tiltak, slik det foreslås.

Jeg vil redegjøre kort for noen av tiltakene som er relevante for forslagene. For det første er regjeringen i gang med å gjennomføre et stort kunnskapsløft for norsk natur. God kunnskap er avgjørende for at vi treffer riktig med politikken. Vi etablerer derfor et økologisk grunnkart for Norge. Det vil gi ny og bedre kunnskap om hvor vi bl.a. har truet natur. Vi er også i gang med å etablere et helhetlig system for å måle når tilstanden i et økosystem er god eller ikke. Når dette er på plass, vil vi fastsette forvaltningsmål for økologisk tilstand for de ulike økosystemene. Da kan vi vurdere hva som må til for å få god tilstand. Det kan f.eks. være å restaurere. Målet i naturmangfoldmeldingen er å restaurere 15 pst. fram mot 2025.

Vi restaurerer mye natur allerede. I perioden 2015–2018 er det bevilget 65 mill. kr til restaurering av myr og annen våtmark i Norge. Så langt er 50 km med grøfter lukket. Det gjør at fuktighetskrevede myrarter, som torvmose, kommer tilbake.

Oppfølging av miljømålene i vannforvaltningsplanene innebærer et solid løft for restaurering av vannmiljøet. Blant annet skal en rekke gamle vannkraftkonsesjoner revideres med tanke på miljøforbedringer.

Det gjennomføres et omfattende arbeid med skjøtsel og restaurering i kulturbetingede naturtyper, som slåttemark, slåttemyr og kystlynghei.

Skogvern er viktig for å sikre norsk naturmangfold. Denne regjeringen, i likhet med det borgerlige flertallet gjennom flere år, prioriterer skogvern høyt. Aldri har det vært vernet mer produktiv skog på ett år enn i 2017. Da ble det vernet 114 skogområder med 213 km² produktiv skog. Vi planlegger også vern av en rekke områder i 2018. I tillegg har vi satt i gang arbeidet med å lage en helhetlig plan for det videre arbeidet med marint vern. Vi starter nå også opp arbeidet med en helhetlig plan for Oslofjorden. Et forskningsprosjekt om kysttorskbestanden, det marine økosystemet og effekten av bevaringsområder er i gang i Ytre Oslofjord.

Verneområdene skal bidra til å sikre truet natur, og de skal være representative for norsk natur. Selv om over 17 pst. av landarealet allerede er vernet, er det behov for å supplere dagens vern. Vi mangler bl.a. nasjonalparker i større, sammenhengende områder med barskog i lavlandet, som tidligere nevnt.

Det gjennomføres derfor nå naturfaglige registreringer i Østmarka som grunnlag for å kunne starte en formell verneplanprosess der. Mitt departement har også startet arbeidet med supplerende verneplaner som skal dekke opp manglene i dagens vern på landsbasis. Vi vurderer også særskilte tiltak for om lag 90 truede arter og 35 truede naturtyper. Prioritert art, utvalgt naturtype og områdevern er virkemidler som kan tas i bruk.

Jeg mener at vi har virkemidler og tiltak som gjør det mulig å ta vare på norsk naturmangfold. Samtidig er overgangen til en mer økosystembasert forvaltning viktig for å sikre at naturen gir oss nødvendige tjenester og opplevelser også i framtiden. Dette krever et kunnskapsløft vi er godt i gang med. Basert på denne kunnskapen vil vi også kunne innrette tiltak og virkemidler enda bedre enn i dag.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Per Espen Stoknes (MDG) [11:24:00]: I Norge har vi i dag ingen nasjonalparker uten jakt. Flere biologer mener at det å få på plass en referansetilstand som viser hvordan økosystem fungerer uten jakt på sentrale arter, er sentralt for å kunne få en referansetilstand som en kan basere en langsiktig forvaltning på.

Det er flott at statsråden refererer til masse tiltak som er i gang – oppfølgingen av naturmangfoldmeldingen, osv., men mitt spørsmål er: Vil statsråden også ta initiativ til å etablere Norges første nasjonalparker uten jakt?

Statsråd Ola Elvestuen [11:24:41]: Det som avgjør hva som skal være innholdet i verneforskriften, er verneformålet innenfor den enkelte nasjonalpark. Da vil det være verneformålet som avgjør hva som skal være tiltakene. Der vi er nå, er det ingen planer om å lage noen egne regler for nasjonalparker hvor det ikke skal være jakt, nettopp fordi det ikke truer verneformålet som sådant.

Når det gjelder de store rovdyrene, er politikken forankret i Bernkonvensjonen, naturmangfoldloven, de to rovdyrforlikene i Stortinget og i ulveflertallet i Stortinget fra forrige periode.

Per Espen Stoknes (MDG) [11:25:28]: Jeg takker statsråden for svaret. Siden jeg ikke hørte noen ting om noe spesifikt område uten jakt, kan jeg komme med et forslag om kanskje å få til mer sammenhengende nasjonalparker på Nordkalotten. I Sverige har samiske lokalsamfunn, turistnæringen, aktører i skognæringen og organisasjonen Rewilding Europe samarbeidet om å etablere Lappland som ett av ni større områder i Europa med restaurering av en rikere og villere natur.

Mitt oppfølgingsspørsmål blir da: Kan vi etablere en slik stor nasjonalpark på tvers av landegrensene på

Nordkalotten? Vil statsråden tar initiativ til å samarbeide med svenske myndigheter om å få til en sånn grenseoverskridende naturfornyelse?

Statsråd Ola Elvestuen [11:26:14]: Jeg kan ikke si hva som til slutt kommer til å bli et forslag, men jeg synes det er naturlig å se på dette i de supplerende verneprosessene som nå går fylkesvis. Da er det også helt naturlig å se hen til det de gjør i både Sverige og Finland, og se om vi bør etablere ytterligere samarbeid med dem.

Presidenten: Replikordskiftet er avslutta.
Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 4.

Sak nr. 5 [11:26:44]

Interpellasjon fra representanten Karin Andersen til eldre- og folkehelseministeren:

«Medikamenter som kan dempe smerter og uro og hjelpe til med innsøvning, er et gode, men har alle skadelige bivirkninger hvis de blir tatt feil og for lenge. Og ingen kan vel mene at piller skal brukes til erstatning for nødvendig omsorg og pleie. Men slik er det dessverre. En spørreundersøkelse Fagbladet Sykepleien har gjennomført om erfaringer med og holdninger til administrasjon av angst- og sovemedisiner i helsevesenet, viser at én av tre sykepleiere sier de månedlig eller oftere deler ut beroligende og angstdempende piller på grunn av tidsnød. Bare 26 prosent sier de har aldri gjort dette. I sykehjem og i omsorgsbolig svarer 43 prosent bekreftende på påstanden. 86 prosent svarer at de har delt ut denne typen medisiner over lengre tid.

Hva vil statsråden gjøre for å sikre at ikke ansatte på grunn av tidsnød må gi pasienter medikamenter til erstatning for nødvendig omsorg og pleie?»

Karin Andersen (SV) [11:27:50]: Ingen kan vel mene at piller skal brukes til erstatning for nødvendig omsorg og pleie. Det vi vet, er at de som er på sykehus – enten det er innen somatikk eller innen psykiatri – de som er på sykehjem, eller de som får hjelp i bolig, er mennesker som godt kunne ha greid seg sjøl. Slik er det ikke. Vi vet at de er der fordi de ofte trenger både medisinsk oppfølging og omsorg.

Sykepleien hadde en spørreundersøkelse som ble offentliggjort rett før jul. Jeg må si jeg ble veldig sjokkert over den, sjøl om jeg har visst at dette har vært et stort problem lenge. Det er derfor SV har fremmet forslag om bemanningsnormer i eldreomsorgen. Denne undersøkelsen gir oss dundrende rett. Når én av tre sykepleiere sier at de månedlig eller oftere på grunn av tidsnød har gitt pasienten beroligende medisiner eller sovemedisi-

ner der det hadde vært bedre for pasienten å få omsorg og tid, er det svært alvorlig.

Det er også en annen grunn til at dette er alarmerende. Jeg har hatt tre interpellasjoner de siste årene om skadevirkningene av avhengighet av midler som blir gitt i både sykehus og eldreomsorgen. Sovemedisiner og angstdempende medisiner er bra i en krise, men har bivirkninger som er skadelige for nesten alle. Jeg leser ut fra undersøkelsen der sykepleierne svarer på hvordan dette er, at for noen av de aller eldste som ligger på sitt aller siste, er det kanskje ikke det store problemet om de får sovemedisiner for f.eks. å dempe angst. Det er jeg enig i. Jeg mener medikamenter er av det gode, men de skal brukes slik at folk ikke blir syke av dem. Men svært mange andre – viser også denne undersøkelsen – får slike medikamenter over mye lengre tid enn det de skulle hatt, og da vet vi at risikoen for avhengighet og bivirkninger er stor. Dette har i mange år vært kjent i sykehjem, der man har fått tilsynsleger som har gått inn og ryddet opp. Pasienter som man trodde var demente, har kviknet til og fått noe ut av livet sitt – fått kontakt med f.eks. sine nærmeste igjen. Så medisiner er et gode, men ikke alltid.

Undersøkelsen viser altså at én av tre sykepleiere sier at de månedlig eller oftere deler ut beroligende og angstdempende piller. Her skiller de som jobber i sykehjem og i bolig seg ut. Der er det 43 pst. som sier at det er slik. 86 pst. sier også at dette har pågått over lengre tid. Blant sykepleiere som har møtt pasienter som åpenbart har hatt et avhengighetsproblem, noe som altså skader pasienten, er det færre som sier de ikke har gjort noe – 35 pst. sier at de ikke har gjort noe. Det er ganske overraskende at det er såpass mange som ikke tar det opp. Jeg lurar veldig på hva grunnen til det kan være.

Så meldes det at noen leger er slepphendt med dette, det vet vi – det foreligger liksom en åpen resept som man kan bruke når det er for få på vakt – mens andre er veldig restriktive. Det betyr at disse pasientene ligger uten både medisiner og omsorg, og det er heller ikke noen god løsning.

Jeg har lyst til å sitere hva noen av sykepleierne sier:

«For liten bemanning fører til bruk av medisiner fremfor menneskelig kontakt. Det skjærer sykepleierhertet når man vet at miljøterapi hadde virket bedre (og er uten bivirkninger), men man må ty til beroligende og sovemedisin på grunn av for lav grunnbemanning og ofte for lav kompetanse hos personalet.»

«Når legen har ført opp preparatet som eventuellmedisin, kan ikke jeg som sykepleier la være å gi det», svarer noen.

Andre sier:

«Vi har ganske 'frie tøyler' på administrering av

angstdempende og innsovningsmedisiner når miljøtiltak ikke fungerer som tiltenkt.»

Det kan jo være slik i en gitt situasjon. Men det de fleste melder om, er at det er for få på jobb. Det er alvorlig.

For ikke lenge siden diskuterte vi i Stortinget å få kartlagt brudd på menneskerettigheter i eldreomsorgen. Regjeringspartiene var imot. Noen av disse sakene kan faktisk være så alvorlige at de er brudd på menneskerettighetene. Når så mange av de ansatte – over 400 sykepleiere – beskriver med egne ord hvordan de vurderer omfanget av feilaktig medikamentbruk når de jobber med svært syke og gamle pasienter, må alarmen gå også i regjeringen. Jeg lurer veldig på hva statsråden har tenkt å gjøre med dette. Det statsråden har gjort til nå, er å legge fram en melding som nesten ikke har noen nye virkemidler, i hvert fall ingen økonomiske virkemidler, slik at man kan få gjort noe med den åpenbare mangelen på fagpersoner og stillinger både i eldreomsorgen og – viser det seg – knyttet til somatikk og psykiatri i spesialisthelsetjenesten. Det er også en del av den undersøkelsen som Sykepleien har hatt. Det er åpenbart at det trengs flere ansatte i eldreomsorgen.

Jeg sitter i kommunal- og forvaltningskomiteen, som nettopp har fått kommuneproposisjonen – det er kommunene som har ansvaret for omsorgen – og heller ikke der ligger det inne noe løft til dette. Men det ligger inne noen kvalitetskrav – kvalitetsforventninger – til omsorgen. Det er bra. Men gapet mellom det som det er mulig å gjøre på seinvakt alene, og det som står i kravene fra storting og regjering, øker for hver dag som går. Pasientene lider under det. Først og fremst får de ikke den omsorgen og den tiden de trenger.

Omsorg er relasjon. Relasjon tar tid. Er man syk, er man ofte redd. Er man syk, får man ofte angstproblemer og problemer med å sove. Man trenger noen som kan gi en den omsorgen. Da må vi ha nok personell som har tid og kompetanse til å hjelpe pasientene, men også de pårørende. Det er også mange pårørende som i situasjoner som dette får en helt umulig situasjon å forholde seg til, når de vet at deres nærmeste pårørende i en svært kritisk situasjon blir medisineret der de hadde trengt faglig oppfølging og noen som hadde hatt tid til å høre på dem og holde dem i hånden.

Regjeringen snakker mye om effektivisering. I denne kommuneproposisjonen har de også ment at kommunene kan effektivisere. Men jeg vil si at i omsorgen for eldre, demente og syke mennesker er det virkelig en grense for hva slags effektivisering man kan bruke. Medisinering kan sikkert være billigere og gjøre at man opplever at det er effektivt i økonomisk forstand, fordi man ikke trenger å ansette nok folk, men det har ingenting med

kvalitet i omsorg å gjøre. Og det har ingenting med trygghet for de pasientene dette gjelder, å gjøre.

Jeg er spent på hva eldreministeren vil svare. Dette gjelder ikke bare eldreomsorg, dette er faktisk et stort folkehelseproblem, for mange blir syke av de medisinene som skulle gjort dem friske. Det er langt igjen før både helsevesenet og myndighetene tar ansvar for å få ned antallet skadevirkninger av feil medikamentbruk.

Magne Rommetveit hadde her teke over presidentplassen.

Statsråd Åse Michaelsen [11:38:14]: Riktig behandling til riktig tid er et hovedmål for helse- og omsorgstilbudet i kommunene, så vel som i spesialisthelsetjenesten. Vi har et for høyt forbruk av vanedannende angst- og sovemedisin i Norge, og dette ønsker vi ikke. Søvnproblemer og lettere psykiske plager som bekymring, angst og uro er utbredt, og riktig behandling av pasienter med disse plagene er viktig. Legemidler kan være til nytte hvis de brukes forsvarlig og som kortvarig hjelp, men pasienter kan få bivirkninger og utvikle avhengighet hvis medisinerne brukes for lenge, og ikke minst hvis de brukes på feil måte.

Vi vet at norske allmennleger skriver ut vanedannende legemidler i større grad enn gjennomsnittet i OECD, og det gir grunn til bekymring. Det gjør også svarene i undersøkelsen som fagbladet Sykepleien har gjennomført, og som interpellanten også refererer fra.

Tidsnød er verken en medisinsk eller omsorgsfaglig begrunnelse for å skrive ut et legemiddel. Dette er helt uakseptabelt. Rekvirering av legemidler skal være forsvarlig. Det innebærer at legemiddelet skal være nødvendig, at pasienten følges opp på en forsvarlig måte, og at tilstrekkelig fagkompetanse sikres i tjenestene. Legen skal være tilbakeholden med å skrive ut vanedannende legemidler, slik at det ikke bidrar til utvikling av avhengighet og dermed forlenger eller forverrer den grunnleggende tilstanden. Hvis en lege skriver ut vanedannende legemidler på en uforsvarlig måte, kan legen miste retten til å skrive ut slike legemidler. I slike tilfeller mener jeg det er svært viktig at pasienter og pårørende bruker klageretten. Jeg vil også minne om at helsepersonell har en egen plikt til å varsle Fylkesmannen og Statens helse tilsyn om forhold som kan utgjøre en fare for pasientens sikkerhet.

Helsedirektoratet har gitt ut en veileder om rekvirering og forsvarlighet ved vanedannende medisin. Den skal gi faglig støtte til helsepersonell som har fullmakt til å skrive ut vanedannende legemidler, slik at avhengighet kan unngås og pasienter som allerede er avhengige, kan få hjelp til å trappe ned. Det er også laget et eget veiledningsopplegg for allmennleger om behandling med vanedannende legemidler. Et elektronisk læringspro-

gram er implementert, og flere har gjennomført kurset eller er i gang med gjennomføringen.

Videre vil bedre funksjonalitet i legenes journal-systemer bidra til bedre oversikt over pasientenes legemiddelbruk. Utvikling av journalsystemer vil også forbedre tilsynsmyndighetenes mulighet til å føre kontroll med rekvireringen av legemidler. Det er svært viktig med tanke på det som interpellanten tar opp, at en faktisk erkjenner og ser hva den enkelte egentlig har fått av legemidler. Men det forplikter også dem som jobber i sektoren. E-reseptsystemet har allerede bidratt til bedre kontroll, men jeg vil presisere at kontroll av en leges rekvirering faktisk er begrenset til tilfeller der det foreligger mistanke om uforsvarlighet, eller der Statens helseilsyn tidligere har gitt en advarsel. Dette er noe vi må se videre på.

Rekvirering av legemidler er et ansvarsområde jeg deler med helseminister Bent Høie, som også interpellanten var innom. Vi ønsker at leger skal få mulighet til å sammenligne sin egen rekvireringspraksis med andre legers praksis, og at de dermed bør ha tilgang til en oversikt over egen rekvireringspraksis. Slike data og andre data om egen praksis er viktige verktøy i det lokale forbedringsarbeidet. Jeg har tro på at veilederen og e-læringsverktøyet vil bidra til bedre praksis og bevissthet rundt dette viktige temaet, og jeg vil sammen med helseministeren følge opp dette nøye.

En systematisk gjennomgang av legemidler som pasienten bruker, er viktig både i sykehjem og for hjemmeboende. Feil bruk av legemidler fører til mange unødvendige lidelser hvert år. Riktig legemiddelbruk avhenger av at pasienten får stilt riktig diagnose og mottar rett behandling. Et krav om å gjennomføre en legemiddelgjennomgang for pasienter med langtidsopphold i sykehjem ved innkomst og minst én gang årlig ble forskriftsfestet fra 1. januar 2017. Legemiddelgjennomgang i sykehjem er også nå en kvalitetsindikator som vil gi økt oversikt over og kontroll med dette området framover.

Når det gjelder legemiddelgjennomgang for hjemmeboende, beboere med korttidsplass eller avlastning i sykehjem, er det fastlegens ansvar, og disse pasientene er omfattet av fastlegeforskriften. Denne forskriften eller forpliktelsen gjelder dersom pasienten bruker fire eller flere legemidler samtidig og gjennomgang er påkrevd ut fra en medisinsk vurdering. I tillegg er det svært viktig at pasienten får opplæring i legemiddelbruk, og at pårørende involveres i et samarbeid når det er nødvendig. Riktig legemiddelbruk er en viktig del av det femårige nasjonale pasientsikkerhetsprogrammet som startet i 2014 og gjelder ut 2018. Programmet har flere konkrete tiltak for hvordan og hvor ofte legemiddelgjennomgangen skal gjennomføres.

Så til den andre siden av spørsmålet fra interpellanten. Kommunene har stor frihet til å organisere tjenestene etter lokale behov og prioriteringer. Det er kommunenes ansvar at det er tilstrekkelig bemanning til å drive forsvarlige helse- og omsorgstjenester. Regjeringen har styrket kommuneøkonomien, ikke minst for å sette kommunene bedre i stand til å gi gode og verdige tjenester. Foreløpige tall fra Statistisk sentralbyrå viser at kommunene økte årsverksinnsatsen i omsorgstjenestene med i underkant av 5 000 årsverk i 2017. Det er viktig å sørge for at det er nok folk til å utføre pleie- og omsorgsoppgaver, og dette må kommunene sørge for.

Regjeringen har en rekke tiltak gjennom Kompetanseløft 2020 for å bidra til at den kommunale helse- og omsorgstjenesten er faglig sterk og har tilstrekkelig og kompetent bemanning. Ett av tiltakene er nasjonal lederutdanning for primærhelsetjenesten ved Handelshøyskolen BI. Utdanningen er gratis for ledere i den kommunale og fylkeskommunale helse- og omsorgstjenesten. Tilbakemeldinger fra deltakerne viser at de er svært tilfredse, og at kompetansen de tilegner seg, leder til konkrete endringer i virksomhetene de jobber i, når de kommer tilbake. Regjeringen har også styrket de kommunale tilskuddene til grunn-, videre- og etterutdanning og til lederkompetansen i omsorgstjenestene med over 150 mill. kr. Samlet bevilgning var på om lag 350 mill. kr i 2018. Jeg forventer at økt kompetanse i tjenestene og i ledelsen fører til en reduksjon i uheldig legemiddelbruk.

Forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenesten stiller veldig tydelige krav til ledelsen bl.a. i sykehjem. Den fastslår at det er toppledelsen som har ansvar for at virksomheten planlegges, gjennomføres, evalueres og ikke minst korrigeres når feil oppstår. Så når helsepersonell opplever tidspress over lengre tid, som det her refereres til, må dette tas på alvor av ledelsen i kommunen. Dette ansvaret skal ikke skyves ut til det ytterste ledd. Det er et politisk og ikke minst også et administrativt ansvar for kommunene å gi ansatte som står i et vanskelig dilemma, støtte og rom for etisk refleksjon. Dette er en naturlig del av helse- og omsorgstjenestens kontinuerlige forbedringsarbeid og faglige utviklingsarbeid.

Riktig legemiddelbruk er viktig, men jeg er vel så oppatt av at vi utvikler tiltak som kan erstatte legemiddelbruk og gi bedre pleie. Derfor løftes miljøbehandling fram som et viktig tiltak i kvalitetsreformen for eldre, Leve hele livet. Miljøbehandling kan redusere unødvendig legemiddelbruk. Miljøbehandling kan øke mestring og velvære, skape nye muligheter for kommunikasjon, fellesskap og inkludering og dempe angst og uro. Vi har jo sett effekten vi har fått av å flytte måltidserveringen ute på det enkelte sykehjem, hvor det nå rapporteres om langt mindre medikamentbruk om nettene og mer ro.

Videre skal vi ha stor oppmerksomhet på rett helsehjelp og ernæring. Vi skal øke mestring og livskvalitet og forebygge funksjonsfall. Dette skal vi gjøre ved å være mer proaktive i tjenestene, ha en mer målrettet bruk av fysisk trening og drive mer systematisk kartlegging og oppfølging. Rett ernæring og gode måltider sammen med behandling som forebygger funksjonstap eller øker funksjonsnivået, kan forebygge mange helseproblemer og redusere behovet for legemidler.

Helse- og omsorgsdepartementet har i dialogmøte med Legeforeningen hatt dette temaet på dagsordenen. Sammen med helseministeren vil jeg følge utviklingen i bruk av legemidler nøye, slik at rekvirering av legemidler gjøres på en forsvarlig måte, og slik at legemidler ikke skal erstatte omsorg og pleie.

Karin Andersen (SV) [11:48:16]: Jeg vil takke for svaret.

Til det siste som statsråden nå sa, at de vil følge opp dette med feilutskrivning og bivirkninger nøye: Det er jeg veldig glad for. Jeg avventer og ser hva som kommer, men jeg vil bare si til denne ministeren, som jeg har sagt til de andre jeg har hatt interpellasjon til, at dette ikke handler om rus. Det er veldig viktig at disse sakene ikke havner i rusomsorgen, for dette er ikke folk som har søkt rus, det er folk som får medikamenter for en trafikkskade, en angstfylt situasjon, sykdom eller lignende. Så det er veldig viktig.

Men når det gjelder punktet om at det er for lite bemanning, mener jeg statsråden ikke svarte tilfredsstillende. Ja, SV og jeg er også enig i at de kompetanseløftene som nå er i gang, er bra, og at de – håper vi – vil føre til at man bruker ressursene fornuftig.

Statsråden sa at det er et politisk ansvar å sikre at det er nok bemanning, riktig bemanning, og at man ikke bruker tidsnød som begrunnelse for å gi medisiner i stedet for pleie. Ja, det er det, og det er også Stortingets og regjeringens ansvar. Kommunesektoren melder at de ikke har penger til å ansette nok folk i disse sektorene. Er det sånn at statsråden faktisk mener at det er rom i kommuneøkonomien i dag til å ansette alle dem som det er behov for, for å dekke opp dette store gapet som denne undersøkelsen har vist? Det var ikke lite, dette her; det er 46 pst. av dem som jobber i bolig og omsorg i kommunene, som sier at de er nødt til å gjøre dette av tidsnød – ofte. Det er ikke en akutt situasjon som oppstår én gang fordi det tilfeldigvis plutselig er mange som er syke én gang, det er ofte. Det betyr at man systematisk er på et kritisk lavt antall i bemanning, slik at de er kronisk underbemannede. Det gjør også at alle endringer som gjelder sykdom osv., slår inn og skaper problemer som må løses med medikamenter. Det er det disse sykepleierne forteller oss. Da er spørsmålet om statsråden fra Frem-

skrittspartiet mener at eldreomsorgen er finansiert på en slik måte i kommunene i dag at kommunene uten problemer kunne ha ansatt nok personell til å dekke dette behovet.

Statsråd Åse Michaelsen [11:51:32]: Det som er viktig for oss, er nettopp å se hvordan vi skal møte disse utfordringene. Gjennom Kompetanseløft 2020 satte vi av godt og vel 1,6 mrd. kr i statsbudsjettet for 2018. Dette har med noe av det jeg nevnte i mitt hovedinnlegg, å gjøre: å bygge opp kunnskap, å ansvarliggjøre og ikke minst å sette pasientsikkerhet i sentrum.

Til dette med bemanning, som blir tatt opp her: Hvis vi fortsetter slik som vi gjør nå, uten å ta grep og uten å tenke nytt, vil vi måtte bruke én av tre av ungdommene våre som går på videregående skole, i pleie- og omsorgssektoren. Jeg er helt overbevist om at vi – tverrpolitisk – er enige om at det ikke er mulig å få til, så vi er nødt til å ta nye grep.

For å rekruttere nok personell må vi ha gode fagmiljø, det må være attraktivt å jobbe i sektoren, den enkelte må få bruke sine ressurser, det må være god ledelse, og det er ikke til å stikke under stol at det må lønne seg å jobbe ubekvemme arbeidstider. Vi må snakke opp yrket, i stedet for å snakke det ned.

Når det gjelder det konkrete spørsmålet om vi har midler ute i kommunene til å kunne lønne og betjene sektoren, vil jeg påstå at vi har det, ja. I 2016–2017 hadde kommunene en eksepsjonell økning av både skatteinngangen og midlene som var til rådighet. Men det enkelte bystyre eller kommunestyre må også prioritere rett. Hvordan bruker de pengene? Hvordan setter de inn tiltak innenfor pleie og omsorg for å rekruttere nok folk til å jobbe i sektoren? Da er det viktig å se på de ulike tiltakene som jeg nevnte, men det er også viktig å se på alternative, frivillige turnuser. Vi ser på de studiene som er gjort, at f.eks. langturnus gir gode gevinster. Det reduserer stresset for de ansatte, skaper kontinuitet og fleksibilitet i arbeidet og gir mer tid til pasientene – og det må være en viktig målsetting.

Man har også sett positive effekter for mottakere av tjenestene i form av større kontinuitet og økt grad av trygghet for de eldre. Vi ser også en redusert bruk av beroligende midler og tvang, som jeg vet at interpellanten også er opptatt av. Det har vært mindre utagering, mer tid til aktiviteter og bedre søvn. Bonusen er også flere heltidsstillinger og et redusert sykefravær blant ansatte.

Hvis ikke det å se på alternative turnuser i dette bildet er en vinn-vinn-situasjon, vet jeg ikke hva som er det. Jeg vet bare én ting, og det er at vi har som mål å klare å løse disse utfordringene, men vi må gjøre det sammen med kommunene.

Sylvi Listhaug (FrP) [11:54:46]: Feil legemiddelbruk er et viktig tema. Vi vet at legemidler brukes feil, og noen ganger brukes de for mye og unødvendig, av både yngre og eldre brukere. Medisin kan redde liv, forebygge alvorlige sykdommer og lindre plager, men brukt feil kan de også forårsake plager, sykdom og død.

Først av alt, la det ikke være noen tvil: Fremskrittspartiet og regjeringen tar pasientsikkerhet på det største alvor og har i snart fire år jobbet med en strategi for pasientsikkerhet. Samstemming av legemiddellister, riktig legemiddelbruk på sykehjem, riktig legemiddelbruk i hjemmetjenesten, ledelse av pasientsikkerhet og forbedringsarbeid er innsatsområder i strategien.

I Sykepleiens spørreundersøkelse, som representanten Karin Andersen refererte til, ble det stilt flere spørsmål, også spørsmål som gir personlige svar, alt etter hvem man selv er som person. For eksempel viste undersøkelsen at 25 pst. av sykepleierne mener at det blir brukt for mye angst- og sovemedisiner på arbeidsplassen deres. Hva så med de resterende 75 pst., mener de at dette ikke er tilfellet? På spørsmål om sykepleierne unødig har gitt angst- og sovemedisin på grunn av tidsmangel, svarer 15 pst. «ja, daglig» eller «ja, ukentlig», 16, 8 pst. «ja, månedlig» og 68 pst. «sjeldnere enn månedlig» eller «nei, aldri».

De fleste omsorgstjenester gis døgnet rundt. En gang iblant hender det at ansatte blir syke uten at vikar settes inn, og tjenesten fortsetter vekten med redusert styrke. Det kan øke bruken av beroligende eller angstdempende medikamenter. Det som også er viktig å ta med her, er at flere pasienter selv ber om ekstra medisiner, ikke fordi de ikke har noen å snakke med, men fordi de har en indre uro og/eller en avhengighet. Dette kommer også fram i undersøkelsen. Mer enn en tredjedel av sykepleierne svarer at de ofte har møtt pasienter som åpenbart har et avhengighetsproblem knyttet til beroligende medisiner.

Det er også viktig å huske at for noen, eksempelvis demente, skal man være forsiktig med å gi denne typen medikamenter. Effekten kan fort bli det motsatte og kan skape mer uro. Andre er totalt avhengig av sterke medisiner, også som eventuell medisin. Forskeren Bettina Husebø sier at 20 000 sykehjemspasienter i Norge har en kombinasjon av daglig smerte og demens. De klarer ikke å si fra, og de lider i stillhet.

I Sykepleiens undersøkelse svarer over halvparten at de er enig i eller litt enig i påstanden: «Jeg skulle ønske legene var mer restriktive i å ordinere angst- og sovemedisiner.» Like mange svarer at de er enig i eller litt enig i påstanden: «På min arbeidsplass jobber vi aktivt for å begrense bruken av angst- og sovemedisiner.»

Når det gjelder dette temaet, har regjeringen tatt viktige grep. Kravet om legemiddelgjennomgang ble fast-

satt i Forskrift om legemiddelhåndtering for virksomheter og helsepersonell som yter helsehjelp. I tillegg fikk vi i 2017 fastsatt en ny forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring. Denne forskriften, sammen med en veileder fra Helsedirektoratet, skal bidra til at alle deler av helse- og omsorgstjenesten har et styringssystem som ivaretar et systematisk arbeid med kvalitetsforbedring og pasientsikkerhet. Men forskrifter og veiledere må følges opp i praksis, og da er det viktig at det når ut til det ytterste leddet, de som møter brukerne.

Jeg er enig med interpellanten i at vi får viktige signaler fra denne spørreundersøkelsen. Vi må ha åpenhet om både uønskede hendelser og det vi lykkes med. Det er grunnleggende i pasientsikkerhets- og kvalitetsforbedringsarbeidet. En tilbakemelding fra noen sykepleiere om at alt ennå ikke er slik det skal være, må tas på det største alvor. Det er slik vi får forandret helse- og omsorgstjenestene til det bedre.

Karin Andersen (SV) [11:58:41]: Først vil jeg si at jeg håper at det er fredag og fint vær ute som gjør at det ikke er flere som deltar i denne debatten, for det synes jeg er ganske skuffende, men takk til dem som gjør det.

Når statsråden sier at kommunene i 2017 hadde gode inntekter, er det riktig, men det var engangsinntekter. Ingen ansvarlige kommuner kan ansette og bemanne opp ut fra engangsinntekter, for det var det. Det sier regjeringen sjøl også om kommuneøkonomien for 2019. Ja, det vil til og med bli en nedgang til neste år.

Det er riktig at man kan jobbe mer effektivt, smartere og alle disse andre flosklene, «tenke nytt», «nye grep», som statsråden sier, men de som står i pleien hver dag, forteller oss at det er for få folk på jobb. Det er for få å dele et tungt ansvar med, noe som også gjør at folk blir syke, og at dette arbeidet ikke er attraktivt. Noe av det aller viktigste vi kan gjøre, tror jeg, hvis vi faktisk ønsker å rekruttere folk inn i disse viktige yrkene, som på en måte bærer velferdens etikk, er å sørge for at de sjøl ikke må øve vold mot sin yrkesetikk så ofte som de tydeligvis må gjøre. Dette er ikke nytt. Disse meldingene har vi fått veldig lenge.

Det trengs en bemanningsnorm der vi sier noe om hva slags kompetanse og bemanning som må være til stede i kommunene. Det trengs også at stortingsflertallet og regjeringen er villig til å finansiere det. Det er et verdivalg. For SV er det valget lett. Det er penger nok i dette landet. De aller rikeste blant oss trenger ikke flere milliarder i skattelette, men i omsorgen og pleien av syke, enten det er i spesialisthelsetjenesten eller det er i kommunehelsetjenesten, trengs det mer. Det trengs penger til både kompetanse og for å ha tid til å gi den omsorgen som skal til. Såpass lenge har jeg levd at jeg vet at hvis man får hjelp i en kritisk situasjon i livet sitt,

kommer man seg faktisk fortere på beina. Også mange eldre kan komme seg utrolig godt på beina igjen, sjøl etter ganske tunge sykdommer, hvis de får god pleie og omsorg og får tid til å snakke med noen om det de er redde for.

Jeg er skuffet over at en regjering som har skaffet seg en eldreminister, ikke har slåss mer for å få penger til å sørge for at eldreomsorgen skal bli god nok, slik som de eldre fortjener.

Statsråd Åse Michaelsen [12:02:03]: Jeg deler interpellantens syn om at det er veldig leit at det ikke er flere som tar del i debatten. En kunne forventet at et slikt viktig område ville engasjert langt flere.

Bruk av legemidler er en viktig debatt, som jeg mener vi må ha med jevne mellomrom. Jeg er derfor glad for at representanten Karin Andersen har satt dette på dagsordenen i dag. Tidsnød er ikke en medisinsk eller omsorgsfaglig begrunnelse for å gi legemidler. Å gi legemidler fordi en ikke har tid til pleie og omsorg, strider mot forsvarlighetsprinsippet i loven. Jeg håper de som opplever dette, benytter seg av klageretten sin og retten til å varsle, slik at tilsynsmyndighetene kan vurdere disse sakene. Hvis ikke vi klarer å få dette fram og få løftet det, vil det heller ikke være mulig å ta fatt i det. Det må være det første som skjer, at en gir beskjed som enkeltmenneske og sier: Vet du hva? Dette er ikke bra. Slik kan vi ikke ha det.

Vi har snakket en del om midler, og kommunene må faktisk prioritere det viktigste først. Midlene som kommunene får over kommunalbudsjettet, er ikke engangsbevilgninger. I budsjettet for i år er det en ekstra pott på 4 mrd. kr som går til kommunene. Når kommunene har så god økonomi, må man se på hvordan de bruker de midlene de får.

Andre midler, knyttet til f.eks. reformen Leve hele livet, ble også etterlyst. Det er en reform som Stortinget skal behandle i løpet av året. Men dette kommer vi tilbake til i forbindelse med arbeidet med budsjettene, så det ville være veldig tidlig å skulle forskuttere midler til Leve hele livet, som tar innover seg veldig mye av det som interpellanten har tatt opp, og hvordan vi skal løse det.

Regjeringen har gjort mye for å styrke den kommunale helse- og omsorgstjenesten. Kommuneøkonomien er styrket, som jeg nevnte, og antallet årsverk har økt. Satsinger som Kompetanseløft 2020 har bidratt til økt kompetanse og til å få flere med etter- og videreutdanning. Andre satsinger, som Pasientsikkerhetsprogrammet og Demensplan 2020, har satt fokus på pasientsikkerhet og behandling som er tilpasset hver enkelt.

Jeg er opptatt av å utvikle tiltak som kan erstatte legemiddelbruk og gi bedre pleie. Derfor løftes bl.a. miljøbe-

handling og ernæring fram som viktige tiltak i kvalitetsreformen for eldre, Leve hele livet.

Sammen med helse- og omsorgsminister Bent Høie skal jeg fortsette å følge utviklingen i bruken av legemidler, og vi vil fortsette dialogen med Legeforeningen om dette viktige temaet.

Presidenten: Interpellasjonsdebatten er nå omme.

Sak nr. 6 [12:04:47]

Interpellasjon fra representanten Tore Hagebakken til eldre- og folkehelseministeren:

«Brukerstyrt personlig assistanse, BPA, ble rettighetsfestet fra 1. januar 2015 etter mange års innsats fra funksjonshemmedes organisasjoner. I Helse- og omsorgsdepartementets egen evaluering, utført av Rokkansenteret, konkluderes det med at rettighetsfestingen så langt er en betinget suksess. Dette målt opp mot myndighetenes konkrete målsettinger, ikke minst knyttet til likebehandling, og sett på bakgrunn av utviklingen i totalt antall brukere, antall kommuner med BPA-brukere og utviklingen i antall klagesaker. En erfaringsrapport utført av Norsk Handikapforbund viser blant annet at antallet personer som er innvilget BPA, har gått ned etter rettighetsfestingen, og at timetallet som innvilges, også er redusert. Videre er omgjøringsprosenten knyttet til klager til fylkesmannen på mer enn 40 pst. Kommunene synes også i større grad å bestemme hva assistentene skal brukes til.

Hvordan mener statsråden at BPA-retten bør forvaltes, og hvilke virkemidler må til for å oppnå Stortingets intensjon med denne rettigheten?»

Tore Hagebakken (A) [12:06:10]: Brukerstyrt personlig assistanse, forkortet BPA, ble rettighetsfestet fra 1. januar 2015, etter mange års innsats og kamp, vil jeg si, fra funksjonshemmedes organisasjoner. I løpet av de siste månedene har det kommet ulike evalueringsrapporter om utviklingen av BPA etter rettighetsfestingen. Helse- og omsorgsdepartementets egen evaluering er utført av Rokkansenteret, og her sies det bl.a.:

«Vår konklusjon er at rettighetsfestingen så langt kan karakteriseres som en betinget suksess. Den er en betinget suksess vurdert opp imot konkrete målsettinger som myndighetene har til rettighetsfestingen, ikke minst til likebehandling, men også sett på bakgrunn av utviklingen i antall brukere, i antall kommuner med BPA-brukere og utviklingen i antall klagesaker.»

Også KS har gjort en evaluering av BPA, som bl.a. påviser at det er ulike forventninger til innhold og organisering av BPA mellom kommuner og personer som har søkt BPA, og organisasjoner som representerer mål-

gruppen. Videre har det kommet erfaringsrapporter fra flere organisasjoner av funksjonshemmede, som viser at organisasjonenes og deres medlemmers forventninger til BPA ikke er innfridd med den praksis som i dag utføres.

En av disse erfaringsrapportene er utført av Norges Handikapforbund. En spørreundersøkelse blant medlemmer som er innvilget BPA-tjenester både før og etter rettighetsfestingen, påviser utviklingen. Denne erfaringsrapporten viser at antallet personer som er innvilget BPA, har gått ned etter rettighetsfestingen, og at timetallet som personer er innvilget, også er redusert. Videre viser denne erfaringsrapporten noen utviklingstrekk som vi må ta på stort alvor, i lys av Stortingets forutsetninger da rettighetsfestingen ble vedtatt.

Det kan se ut til at den kommunale kontrollen med hva den enkelte arbeidsleder bruker innvilget timetall til, har økt. Ifølge denne erfaringsrapporten er det 60 pst. som etter rettighetsfestingen mener at kommunene begrenser hvordan den enkelte kan bruke sine tildelte timer, og at kommunene vil bestemme hvilke oppgaver BPA-brukeren skal bruke assistenten til. Blant dem som var innvilget BPA før rettighetsfestingen, var det 48 pst. som opplevde slike begrensninger, altså en forskjell på 12 prosentpoeng.

Erfaringsrapporten viser også at det er svært mange som klager på første vedtak. Blant de 245 medlemmene i Norges Handikapforbund som svarte på spørreskjemaet, var det 31 pst. som svarte at de måtte klage på vedtaket. Det er også kjent at fylkesmennene ved første gangs klagebehandling opphever – eller mer sjeldent omgjør – de kommunale vedtakene i faktisk mer enn 40 pst. av sakene.

En rapport fra Helsedirektoratet utført av Rambøll i 2010 viste at BPA var viktig for utdanning og arbeid. Det kommer fram i den rapporten at blant BPA-brukere over 18 år var det adskillig større andel med fullført universitets- eller høgskoleutdanning enn blant funksjonshemmede for øvrig. 33 pst. av BPA-brukerne hadde universitets- eller høgskoleutdanning, mot 23 pst. blant funksjonshemmede generelt. I erfaringsrapporten er det dessverre også historier om personer som måtte avslutte studier fordi de ikke har fått nødvendig antall BPA-timer. Som vi alle vet, er utdanning sjølsagt avgjørende for mulighetene til arbeid.

Jeg synes det er grunn til å minne om at da Stortinget vedtok BPA-retten, uttalte en enstemmig helse- og omsorgskomiteé:

«Komiteen støtter regjeringens visjon om et samfunn der alle kan delta, og deler synet på brukerstyrt personlig assistanse som et bidrag til å nå målet om et aktivt og mest mulig uavhengig liv for personer med funksjonsnedsettelse. Komiteen viser til at bru-

kerstyrt personlig assistanse er en alternativ måte å organisere tjenestene praktisk og personlig bistand (...) på for personer med nedsatt funksjonsevne og stort behov for bistand i dagliglivet, både i og utenfor hjemmet. Brukeren har rollen som arbeidsleder og påtar seg ansvar for organisering og innhold ut fra egne behov. Innenfor rammen av vedtaket og reglene for arbeidslivet kan brukeren styre hva assistenten skal gjøre, og til hvilke tider og hvor assistansen skal gis. Arbeidslederrollen gir brukeren innflytelse over egen livssituasjon. Målet er å bidra til at brukeren får et aktivt og mest mulig uavhengig liv til tross for funksjonsnedsettelsen.»

Videre uttalte komiteen:

«Komiteen vil understreke viktigheten av tydelige retningslinjer, slik at ordningen blir så lik som mulig i kommunene.»

Evalueringsrapportene som er presentert, tyder på at vi ikke har kommet dit som intensjonene fra Stortinget var, og at det heller går feil veg. Det sentrale spørsmålet er om vi har etablert de nødvendige og riktige virkemidlene som skal til for å oppnå Stortingets intensjon og vedtak. Jeg vet at det pågår en debatt i og blant funksjonshemmedes organisasjoner og leverandører av BPA om hva som er nødvendige tiltak for at BPA skal bli et godt virkemiddel for å oppnå sjølstendighet og samfunnsdeltakelse for personer med nedsatt funksjonsevne.

Jeg synes det er mange grunner til å fokusere på hvordan BPA praktiseres og fungerer for dem den er til for, snart tre og et halvt år etter at Stortinget gjorde sine vedtak rundt rettighetsfesting – derfor denne interpellasjonen. Jeg har ikke klare svar på hva som er de beste løsningene, men ønsker dialog med alle som ser situasjonen som brukere, og – jeg vil legge til – de som er myndigheter i denne sammenhengen. Så hvordan mener statsråden at BPA-retten bør forvaltes, og hvilke virkemidler mener hun må til for å oppnå Stortingets intensjon med denne rettigheten?

Statsråd Åse Michaelsen [12:13:31]: Ordningen med brukerstyrt personlig assistanse, altså BPA, er en ordning som engasjerer mange. Det er bra. Det store engasjementet gjør at vi får diskutert vanskelige problemstillinger på en god måte. Er det en ordning som har vært mye diskutert den siste tiden, er det BPA-ordningen.

Jeg vet at BPA betyr mye for dem som har en ordning som fungerer bra, og det er enda flere som ønsker seg en BPA-ordning ute i kommunene. En bruker som fikk BPA samtidig som vedkommende gikk av med pensjon, sier ifølge evalueringen at

«ordningen er av uvurderlig betydning for at jeg kan

fortsette å leve et aktivt liv med frihet til engasjement i samfunns- og organisasjonsliv. Jeg kan gjøre egne valg i dagliglivet, og slipper i langt mindre grad å be om hjelp – noe som styrker selvfølelse og selvbilde, samt gir en viss frihet og handlingsrom i eget liv.»

For en som har nedsatt funksjonsevne og stort behov for bistand, betyr BPA mye for muligheten til å jobbe, ta utdanning og leve et aktivt og selvstendig liv. I kommunene der de virkelig evner å ta i bruk BPA-ordningen i samarbeid med brukerne, gir dette mestring og muligheter. Det var nettopp det som var begrunnelsen for å rettighetsfeste denne ordningen – ønsket om å sikre mennesker med stort behov for praktisk bistand bedre muligheter til å ta ansvar for eget liv og velferd.

Jeg forstår veldig godt at personer med nedsatt funksjonsevne ønsker de samme mulighetene som alle andre til å leve et aktivt liv. Jeg mener vi skal strekke oss langt for å oppnå dette. Samtidig møter man en vanskelig problemstilling, som blir stadig viktigere når det blir stor knapphet på ressurser, nemlig hvor langt den offentlige hjelpeplikten skal strekke seg. Her er vi ved det som er kjernen i debatten rundt BPA-ordningen: Hva er BPA-ordningen i dag? Men ikke minst: Hva bør den være?

Jeg har fulgt debatten over tid. Vi har vært på ulike arrangementer for å lytte til brukerne og organisasjoner. Vi får brev og e-poster fra brukere, pårørende og andre interessenter, som forteller om gode og også dårlige erfaringer med BPA. Vi har også fått rapporter om rettighetsfestingen fra ULOBA, Norges Handikapforbund og KS. Vi får godt innsyn i hvordan virkeligheten ser ut gjennom følgeevalueringene, rapportene og innspillene.

Oppfatningene er mange og sprikende. ULOBA forteller om store forventninger til rettighetsfestingen som ikke er innfridd, og om en ordning som ikke fungerer som det likestillingsverktøyet som Independent Living-bevegelsen har kjempet for. Norges Handikapforbund viser til at det er stor avstand mellom ordningens intensjoner om likestilling og samfunnsdeltakelse og den virkeligheten som funksjonshemmede møter. De mener at utviklingen går i gal retning etter rettighetsfestingen, og at assistansebehovene på mange viktige områder ikke blir dekket. KS mener at norske kommuner strekker seg langt for å innfri rettighetene i BPA-ordningen og viser til at de aller fleste søknadene om BPA innvilges.

Departementets følgeevaluering viser at de fleste brukerne er fornøyd med BPA-ordningen. De mener at ordningen bidrar til samfunnsdeltakelse og selvstendighet, men flere opplever det som krevende å være arbeidsleder. Den viser også at flere brukere ønsker seg flere timer, og at for lavt timetall medfører mindre mulig-

het til å innfri mål om mer samfunnsdeltakelse og -aktivitet.

Jeg pleier å si at desto mer kunnskap vi har om BPA-ordningen, desto bedre grunnlag har vi for å ta de riktige grepene for å sikre personer med nedsatt funksjonsevne aktive og selvstendige liv. Samtidig må jeg erkjenne at det er utfordrende at rapportene og tilbakemeldingene tegner et så vidt uklart bilde av dagens situasjon. Samtidig viser virkelighetsbeskrivelsen at det et sted på veien har oppstått et forventningsgap mellom nasjonale forventninger og de lokale forpliktelsene. BPA-ordningen er en måte å organisere allerede tildelt tjeneste på. Det er et viktig moment. Ordningen er ikke en tjeneste i seg selv, og den utløser ingen rett til andre tjenester enn dem brukeren for øvrig ville hatt krav på.

Norges Handikapforbund skriver dette om at tildeling av timer til BPA-ordningen skal tilsvare de tjenestene man hadde forut for en BPA-ordning:

«Det hadde vært uproblematisk dersom det var slik at de tradisjonelle tjenestene eller de tjenestene personen fikk før BPA oppfylte behovene til å delta i samfunnet. Men alle vet at de tradisjonelle tjenestene gjør det i veldig liten grad.»

Når man bygger opp noe rundt eksisterende tjenester, vil rammene rundt disse tjenestene fremdeles bestå, f.eks. de rettslige rammene rundt sosiale tjenester eller helse- og omsorgstjenester. Dette innebærer bl.a. at kommunene ikke har plikt til å tilby tjenester utenfor kommunen. Dermed kan det bli vanskelig for brukerne å ta med seg BPA-assistenten på hytta, til et studiested i en annen kommune eller på andre aktiviteter som ligger utenfor kommunegrensen. Det betyr også at forsvarlighetskravet vil kunne påvirke hvem som kan få en BPA-ordning, og hvilke tjenester og behov som kan legges inn i en slik ordning. Dermed er det viktig at vi ser på hvilke rammer vi ønsker skal omgi ordningen. Dette vil igjen gi noen svar på spørsmålene jeg nevnte innledningsvis, nemlig hva BPA-ordningen er i dag, og hva den bør være.

Så ønsker jeg også å nevne dette med klager til Fylkesmannen, som representanten her tar opp. Jeg vil først og fremst understreke at det er bra at brukerne har adgang til å klage, og at de bruker denne muligheten dersom de mener at de ikke har fått de tjenestene de har krav på, eller at det er noe feil med tjenestetilbudet. Dette er viktig fordi man gjennom klagesaksbehandlingen får trukket opp rammene for og innholdet i rettigheten. Når representanten viser til at disse tallene muligens ligger noe høyt, er det viktig å huske at dette er en relativt ny ordning. Vi må derfor ha forståelse for at det vil være behov for å avklare innholdet i rettighetsbestemmelsen, og at noen kommuner kanskje trækker litt feil til å begynne med. På sikt vil klagebehandlingen hos Fylkesmannen

trolig føre til en mer lik praksis blant kommunene, slik at klagetallene ikke nødvendigvis behøver å være et faretegn.

Det at vi har ulik behandling ute i kommunene, er jeg ekstra opptatt av. Det er også den meldingen jeg får når jeg reiser rundt og snakker med brukere. Når man snakker på tvers, ut ifra hvilke kommuner man er i, opplever man at man får forskjellige svar på forskjellige tilbud. Slik skal vi ikke ha det.

Jeg har mottatt flere forslag fra brukere, enkeltpersoner og organisasjoner om måter man kan endre ordningen på, til det beste for brukerne. Norges Handikapforbund mener rettigheten må utvides og styrkes. Likestillings- og diskrimineringsombudet og ULOBA mener at BPA-ordningen må ut av helselovgivningen, og dette er en av flere muligheter regjeringen og departementet nå vurderer.

Vi skal tegne opp en vei videre for BPA-ordningen, men det er viktig at vi ikke forhaster oss. Vi må ta de riktige grepene for å sikre at ordningen med brukerstyrt personlig assistanse fungerer slik som vi ønsker at den skal gjøre.

Tore Hagebakken (A) [12:21:48]: Takk til statsråden for svaret. Jeg er enig i at dette er en ganske sammensatt tematikk. Statsråden fokuserer på at vi må finne ut hva denne ordningen skal være, men jeg vil vel si at vi langt på veg har sagt noe om det, både i lovverk og ellers. Statsråden sier at vi skal tegne opp en veg framover, og bruke tid på det, men vi kan ikke bruke for lang tid.

Mitt formål er ikke å kritisere den ene eller den andre part for at BPA-retten er – så langt – en «betinget suksess», for å bruke departementets egne ord. Mye kan være krevende av ulike grunner. Jeg vil allikevel, sjøl om det sitter langt inne for en som har vært ordfører i mange år, reise spørsmål om den statlige styringen med kommunene må styrkes, på flere måter, på dette feltet for å virkeliggjøre Stortingets intensjoner – og det uavhengig av hvilken kommune en bor i når en trenger BPA-ordning. Her er Fylkesmannens rolle og myndighet viktig.

Vi har det jeg vil kalle et sterkt lovverk, som er presisert gjennom rundskriv. Likevel er mange av avslagene på søknad om BPA av en slik art at kommunene det gjelder må være klar over at de er lovstridige, mener Norsk Forbund for Utviklingshemmede, NFU, som jeg, sammen med Norges Handikapforbund, har hatt dialog med om dette. I klagesaker har Fylkesmannen myndighet til å sette vedtak til side og be kommuner om å rette seg etter merknader fra Fylkesmannen. Men Fylkesmannen kan også omgjøre vedtak, noe det er langt mer sjelden at fylkesmennene gjør. Når kommunens vedtak oppheves av Fylkesmannen, betyr det at kommunen

må fatte nytt vedtak, og det er nærmest blitt slik at den som holder ut lengst, er den som vinner saken, hevder NFU. Dette må vi gjøre noe med. Jeg vil gjerne høre statsrådens synspunkter på det.

I presseoppslag har min gode komitékollega Erlend Larsen fra regjeringspartiet Høyre uttalt at regjeringa vil komme med noe om BPA i løpet av høsten 2018. Er det det statsråden også egentlig sier, eller er hun lenger ut i tid?

Etter det jeg får opplyst, har ingen av de berørte organisasjonene blitt invitert til samtaler eller en annen form for dialog med regjeringa eller med politisk ledelse i Helse- og omsorgsdepartementet om dette. Så jeg etterlyser hvordan statsråden har tenkt å involvere brukernes organisasjoner i sin vurdering av hva som er viktige og nødvendige grep omkring utviklingen av BPA.

Brukerorganisasjoner konstaterer at lov og forskrift i en del tilfeller ikke ser ut til å være nok. De har etterlyst forskrift for ytterligere å tydeliggjøre hva BPA er, og hva kommunenes forpliktelser er overfor den enkelte bruker som er innvilget BPA, slik at rettsikkerheten til den enkelte blir sterkere. Vurderer statsråden forskrift?

Statsråd Åse Michaelsen [12:25:07]: Jeg er helt enig med interpellanten i at nå har vi fått innspill fra de ulike organisasjonene, brukere osv., og at vi også, når vi nå skal lande og se på hvilke tiltak, hvilke ordninger som løser de utfordringene som vi er kjent med her, skal ta med disse og se bredt på dette. Det betyr at jeg ønsker å gjøre dette kvalitetsmessig bra, og – nå er vi i begynnelsen av juni – jeg ønsker også å ha fortgang i det. For jeg er helt tydelig på at jeg ser behovet for å innrette BPA-ordningen mest mulig mot det behovet som brukerne har. I hvilken form det skal komme når det gjelder rettighetsfesting, hvordan vi involverer Fylkesmannen, og hvordan vi får kommunene sånn sett til å erkjenne det ansvaret de har, må vi se på. Men jeg er helt overbevist om at et tverrpolitisk storting, som også har fattet vedtaket, er i lag med oss når det gjelder å klare å løse dette.

Så jeg kommer tilbake med sak på dette når vi vet hvordan vi skal gjøre de nødvendige endringene, den evalueringen som må til, og i fellesskap med Stortinget utarbeide det som vil komme brukerne best mulig til gode.

Erlend Larsen (H) [12:26:43]: Jeg vil begynne med å berømme interpellanten for å løfte en sak som betyr veldig mye for veldig mange.

Jeg får stadig henvendelser fra frustrerte funksjonshemmede som forteller at kommunen de bor i, ikke tilbyr tilfredsstillende BPA-tjenester. Det er også mange kommuner som ikke forstår hva BPA skal være, og gir et helt annet tilbud enn det de funksjonshemmede ber om eller har behov for.

Brukerstyrt personlig assistanse skal gi funksjonshemmede likestilte muligheter for å delta på skole, i arbeid og på fritidsaktiviteter. Assistenten skal være brukerens forlengede hender – alt etter hva den funksjonshemmede trenger bistand til – slik at brukeren skal få mer og bedre styring på egen livssituasjon. BPA er rett og slett et likestillingsverktøy som gir den funksjonshemmede muligheten til å ta styring over sitt eget liv og til å delta på alle samfunnets arenaer på lik linje med alle oss andre. BPA er et viktig verktøy for den funksjonshemmede og gjør det mulig å studere eller delta i arbeidslivet. Og som representanten Hagebakken fra Arbeiderpartiet sa, har også funksjonshemmede en høyere «drop-out»-prosent i skoleverket enn funksjonsfriske, noe som sannsynligvis har en sammenheng med at de får for liten tilgang til assistenter – som er særdeles beklagelig.

Organisasjonen Uloba og Norges Handikapforbund har gjort hver sin undersøkelse som tyder på at funksjonshemmede får for få assistenttimer, at de kun får assistanse til å dekke basisbehov, samt at ordningen ikke gjør det mulig å ha en aktiv fritid eller delta sosialt. Rapportene viser også at kommunene gir et veldig ulikt tilbud. Dette er svært uheldig og ikke i tråd med intensjonene bak ordningen. Enkelte kommuner misforstår hva BPA er, og løser dette med hjemmehjelp. Funksjonshemmede er ikke pasienter – de har bare ikke full bevegelse.

BPA er en tjeneste hvor den funksjonshemmede er arbeidsleder og har personalansvar. Det er en tjeneste hvor private løsninger er vel så gode som kommunale. Det er heller ikke kommunen som skal bestemme når og til hva assistenten skal brukes. Brukerstyrt personlig assistanse betyr at den funksjonshemmede har egen fast assistent, som han/hun har arbeidslederansvar for. Brukeren rekrutterer assistenten selv og har ansvar for å lære han eller hun opp. Innenfor det tildelte timetallet er det brukeren som bestemmer hvilke oppgaver assistenten skal utføre, og det er brukeren som setter opp arbeidsplaner for assistenten. Samlet gir dette større valgfrihet og uavhengighet for den som har behov for tjenester.

Som følge av misforståelsen i enkelte kommuner vil mange funksjonshemmede flytte ordningen ut av helselovgivningen. De ønsker å tydeliggjøre at BPA-ordningen ikke er en helsetjeneste, men et frigjøringsverktøy. Andre funksjonshemmede mener at det ikke er noe galt med lovgivningen, men at det er praktiseringen av lovverket som er utfordringen.

Det er kommunene som har ansvar for å gi et godt BPA-tilbud. Da BPA-ordningen ble rettighetsfestet i 2015, fikk kommunene 300 mill. kr for å kompensere for de økte kostnadene. Året etter økte tilskuddet med

205 mill. kr. Dette er penger som skal gjøre hverdagen bedre for de funksjonshemmede, noe kommunene bør respektere. For å understreke dette sendte helse- og omsorgsministeren et brev til alle landets ordførere i 2017, der han oppfordret kommunene til å gi de funksjonshemmede den tjenesten de skal ha.

Det er dessverre flere kommuner som gir avslag på søknader om BPA, på tross av at det er åpenbart at den funksjonshemmede fyller kriteriene som blir stilt. Dette fører gjerne til at foreldrene, som har en høy belastning fra før, må kjempe for å få en lovpålagt rett. Det er svært beklagelig og kritikkverdig av de kommunene det gjelder. Det offentlige bør ikke slite ut funksjonshemmede og deres pårørende, men støtte og hjelpe dem slik at de klarer seg selv – slik BPA er ment å være. Den ekstraordinære belastningen skaper store problemer for mange familier, mens kommunene som trenerer søknadene, på sin side sparer betydelige beløp for hvert år som går. Dette er svært betenkelig og så pass betenkelig at staten burde vurdere å kreve tilbake beløpet kommunene har unnlatt å bruke på de menneskene pengene er tildelt.

Jeg ser derfor fram til at statsråden kommer tilbake med erfaringer, slik at vi kan se videre på hva vi kan gjøre for å få til bedre BPA-løsninger for de funksjonshemmede.

Sylvi Listhaug (FrP) [12:31:07]: Jeg vil starte med å takke representanten Hagebakken for å ta opp en veldig viktig sak. Det var stor jubel i 2015, da denne ordningen ble lovfestet, blant alle dem som er avhengige av hjelp for å kunne fungere normalt i samfunnet – for å kunne ta utdanning, for å kunne være i jobb, for å kunne komme seg ut av huset for å delta på fritidsaktiviteter og det som vi, som greier oss selv, tar for gitt. Dette handler rett og slett om en mulighet til å leve et liv.

Det er mange som kjemper en kamp mot kommunen sin, som holder på med klagesaker, og som i mellomtiden – i påvente av å få den hjelpen de trenger – må bruke venner, kjæreste, ektefelle og familie for rett og slett å greie å ha et tilnærmet normalt liv. Spørsmålet er hva alle dem som ikke har det, bruker. Det er ganske åpenbart slik at en del av dem nok ikke får lov til å leve et liv, slik som alle oss andre.

Jeg har møtt en av dem, Christi i Vardø. Nå ble det dessverre mest fokusert på at jeg og representanten Hoksrud ble skjelt ut av ordføreren – og det var vel egentlig et bilde på hvordan Christi har blitt behandlet i denne kommunen. Det viktigste i denne saken er rett og slett bildet av hvor forskjellig kommunene behandler slike saker. Christi bodde i Bamble. Der fikk hun masse hjelp, hun var fornøyd med det tilbudet kommunen ga, hun følte hun fikk lov til å leve et liv, slik som alle andre. Hun møtte kjærligheten i Vardø, flyttet dit med forsik-

ringer om at hun skulle få hjelp når hun kom dit. Først fikk hun ingenting, så fikk hun litt etter hvert, men enda den dag i dag er det langt unna det nivået Christi trenger for å kunne leve et godt liv uten at kjæresten og vennene hennes må stille opp på alt.

Det viser hvilken forskjell det er mellom kommunene, og jeg mener at slik skal det ikke være. Derfor er jeg glad for at statsråden er så tydelig på at regjeringen vil jobbe med å se på endringer av regelverket og følge opp denne saken, for dette handler om at pleietrengende personer – som er handikappet, som trenger hjelp for å få hverdagen til å gå rundt – skal kunne leve et godt liv.

I mellomtiden, mens regjeringen jobber med dette, er vi altså helt avhengige av at kommunene tar sine innbyggere på alvor, at kommunene møter dem med respekt, og at kommunene tar signal når Fylkesmannen gir beskjed om det. Saken til Christi er et godt eksempel på det. Kommunen fikk tilbake beskjed om at de måtte se på saken på nytt, og så langt har det ikke ført til noe. Derfor håper jeg at alle som sitter i salen – og det er flere partier som ikke er representert, det merker jeg meg – i etterkant av dette gir beskjed til sine lokalpolitikere om at man må respektere det lovverket som gjelder, og sørge for å ta ansvar for at innbyggerne deres får det tilbudet de har krav på.

Dette handler om rettssikkerheten til brukerne. Det handler om rettigheter som må sikres. Det er vi nødt til å jobbe for både på lokalt nivå og på nasjonalt nivå, for vi kan ikke ha det slik som det er nå.

Karin Andersen (SV) [12:34:56]: Nå er det flere som har vært oppe her og sagt at sånn kan vi ikke ha det, og så lurer man veldig på hva man skal gjøre. Det er ikke så mye å lure på. Det man må gjøre umiddelbart, er å forskriftsfeste hvordan dette skal tolkes i kommunene, slik SV har foreslått – og som Fremskrittspartiet og Høyre har stemt ned. Så de forskjellene vi ser nå, kan man rette på hvis man vil, men man har ikke villet.

I tillegg har man lagt så strenge begrensninger på hvem som får, og knyttet det til helsetjenester og utmålingen av dem. Alle som er oppe her, viser tydelig at de skjønner at denne ordningen er noe annet enn det. Men der har man lagt inn noen krav som gjør at en får for lite, og ikke det en trenger for å kunne leve et sjølstendig liv.

Brukerstyrt personlig assistent er et hjelpemiddel, ikke en helsetjeneste. BPA bør flyttes til folketrygden, slik SV foreslår – at det blir en rettighet i folketrygden som betales av staten og ikke er avhengig av hvilken kommune man bor i. Da slipper man også unna alt det som statsråden var oppe her og sa – at den ene lovgivningen er slik, og den andre er slik, og kanskje en ikke kan ta med seg BPA når en skal utdanne seg et annet sted, eller en skal gjøre et eller annet i en annen kommu-

ne eller et annet fylke. Da blir disse problemene med det tekniske i lovverket borte.

Om man får en rullestol, kan man selvfølgelig ta med seg den akkurat hvor man vil. Så er det klart at det er avhengig av om man har en arbeidsavtale med assistenten som inneholder dette. Det er altså på tide at brukerstyrt personlig assistent blir en rettighet i folketrygden, slik som andre hjelpemidler er det – for det er et hjelpemiddel det er.

Det handler ikke om å få nødvendig helsehjelp, det handler om å kunne leve et sjølstendig liv, gjøre de tingene som man ikke kan sjøl, fordi man har en funksjonsnedsettelse som gjør at man ikke kan gjøre det vi andre gjør. Det handler om å ha sjølbestemmelse i eget liv.

Jeg har fått henvendelser under behandlingen av kommunelovsaken. Vi har lokalpolitikere som er valgt inn i kommunestyret, men som må si fra seg vervet sitt fordi de ikke får brukerstyrt personlig assistent som gjør at de kan fungere. Det er da jeg ser litt hen til den debatten vi hadde i stad også, der statsråden er oppe og sier at de som opplever å bli sviktet i systemet og å ligge der og gråte og ikke få medisiner – eller de som ikke får brukerstyrt personlig assistent – skal si fra sjøl. Problemet er at det er nesten umulig for mange av dem.

Når det gjelder BPA, er det mange som sier fra, men de blir ikke hørt. Det er det som er problemet. De sier fra både lokalt og sentralt. Men i og med at regjeringen plent har nektet å lage en forskrift som viser hvordan kommunene skal praktisere dette, slik at rettighetene ikke blir redusert, i hvert fall ut fra det nivået som er i dag, kommer dette til å fortsette, fordi stortingsflertallet og regjeringen har lagt mest vekt på det lokale sjølstyret i denne saken, ikke på rettighetene til dem som trenger assistanse for å kunne leve et helt normalt liv og ta de samme valgene i livet sitt som vi andre gjør.

Så jeg gjentar det: Regjeringen kan umiddelbart lage en forskrift som viser hvordan dagens lov skal tolkes, for alle kommunene – slik at vi blir kvitt denne forskjellsbehandlingen. De kan selvfølgelig også legge inn andre regler for ordningen, slik at den blir bedre og faktisk kan dekke det behovet som disse menneskene har. Det kan de gjøre i høstens budsjett, og de kan også i høstens budsjett foreslå å flytte hele ordningen over til folketrygden slik at det blir en rettighet som til andre hjelpemidler, for det er det dette er.

SV kommer til å foreslå det om igjen, og jeg håper nå at de representantene fra regjeringspartiene som har vært oppe her – og også Arbeiderpartiet, som har hatt ordet i saken – er enig med SV i dette. For dette må gjøres. Vi trenger ikke sitte og klø oss i hodet lenger for å finne ut hva vi skal gjøre – vi vet hva vi kan gjøre. SV kommer til å foreslå det, og jeg regner med at da blir det flertall for det neste gang vi tar det opp.

Per Espen Stoknes (MDG) [12:40:00]: Jeg vil gjerne stille Stortinget det samme spørsmålet som Mari Størstein stilte Bent Høie i dokumentarfilmen hun lagde som student på dokumentarfilmlinjen på Lillehammer: Hva er frihet for deg?

For meg som kan sykle og gå hit, formidle mine tanker, forme demokratiet, studere hva jeg vil, jobbe med det jeg ønsker, besøke min gamle mor, lage maten jeg vil ha, når jeg vil, kunne gå til sengs når det passer meg, og komme inn på alle utesteder fordi en trapp ikke hindrer meg, er det kanskje vanskelig å se svaret. For meg kan slik frihet fort bli en selvfølge, men for mange som trenger en BPA-ordning, er situasjonen en ganske annen.

I dag ligger ordningen under helse og omsorg og tolkes vidt forskjellig fra kommune til kommune – ja, til og med fra bydel til bydel i Oslo av og til. I den ene kommunen kan det legges til rette for at den med nedsatt funksjonsevne får realisere seg selv, studere, reise ut av kommunen, være arbeidsleder som styrer hverdagen, og til og med kommer inn på de tilrettelagte utestedene når hen vil henge med venner en sommerkveld. I nabokommunen kan man ende opp på institusjon, eller oppleve at man får en hjemmehjelp med veldig knapt tilmålte timer. I den kommunen vil man bli isolert, miste muligheten for selvrealisering. Politisk deltakelse vil bli et fremmedord, og alt det andre som vi ser på som en selvfølge i demokratiet, vil være en fjern drøm.

I Kristiansand kommune bor det 91 000 mennesker. Det er faktisk like mange personer med nedsatt funksjonsevne som sier de helst vil stå i jobb, som i hele Kristiansand kommune, men det kan de ikke på grunn av manglende tilrettelegging, ifølge Bufdir. Dagens BPA-ordning fører til at flere nordmenn sliter med psykiske lidelser fordi vi som styrer landet, ikke klarer å se dem, ikke lytter ordentlig og ikke greier å legge til rette for deres verdighet og deres frihet.

Hvordan i alle dager skulle du, president, ha utført jobben fra presidentstolen om du hadde rullestol? Du hadde ikke kommet deg opp dit uten assistanse, for selv ikke maktens sal er tilrettelagt. Se for dere at Stortinget bare var tilpasset fjellklatrere, slik at det var klatrevegg opp i Vandrehallen istedenfor heis og trapper. Hadde ikke vi alle da fått problemer med å utføre vår jobb? Ville vi kanskje da forstått hvordan personer som blir funksjonshemmet, opplever møtet med samfunnet? Er det ikke da vår fordømte plikt som folkevalgte å legge til rette for at folk skal kunne fungere optimalt ut fra sine forutsetninger her i Norge?

Det er ingen som er tjent med at folk faller utenfor samfunnet vårt, slik dessverre mange gjør i dag. Folk faller utenfor til tross for at vi har forpliktet oss til FN's rettigheter for funksjonshemmede, og vi har ikke et lovverk som følger opp forpliktelsene vi har inngått. Da

f.eks. Miriam Ibsen, funksjonshemmet, flyttet fra hjemstedet til en annen kommune for noen år tilbake, måtte hun slutte i politikken. Hun fikk avslag på viktige hjelpemidler i den nye kommunen. Hvordan kan vi leve med en ordning som gjør at Miriam, eller flere andre med nedsatt funksjonsevne, sier de ikke kan delta i politikken lenger, fordi de har flyttet fra en kommune til en annen?

La oss derfor gjøre BPA-ordningen universell, og la oss følge opp den intensjonen vi alle er enige om ligger i avtalen. Til det trenger vi et forpliktende lovverk som følger opp våre lovnader, også til FN. Vi i Norge har en vei å gå. Det første vi kan gjøre, er å se på om det er helse og omsorg som er rett sted å ha BPA-ordningen, eller om det tvert imot er dagens politikk som gjør folk syke. Da er kanskje nasjonale trygdeordninger et bedre sted. Vi trenger iallfall flere som Mari, filmskaperen, og Miriam, lokalpolitikeren, i samfunnet – folk som engasjerer seg, som vil skape både film og politikk. Det minste vi da kan gjøre, er å legge til rette for at de med en slik indre drivkraft til å delta, kan få brukt den.

Tore Hagebakken (A) [12:45:19]: Først vil jeg takke dem som har deltatt i debatten. Vi kunne gjerne ha vært flere, men jeg håper allikevel at denne interpellasjonen – det var i hvert fall min hensikt – skal være et lite bidrag til at denne viktige rettigheten blir gjenstand for en skikkelig gjennomgang, slik at det vi faktisk har vedtatt i Stortinget, og vi har hatt mange gode målsettinger, blir en realitet.

Slik jeg oppfatter denne evalueringen som departementet har fått gjennomført, er det særlig dette med mangel på likebehandling som løftes fram som en utfordring. Dette er en sak som grunnleggende virkelig handler om folks frihet, men den handler også om likebehandling. Når det er mangel på likebehandling, kan en vanskelig se for seg at man får gjort noe med det uten at en gjør noen nasjonale grep. Da er spørsmålet: Hvilke nasjonale grep er da de beste?

Så har SV sin løsning her, men i tillegg trekker også SV, som jeg gjorde, opp spørsmålet rundt dette: Er det nødvendig med en forskrift – forskriftsfesting? Det er tydeligvis slik at lovverket, som framstår som ganske så tydelig, og rundskriv ikke er nok. Så jeg må igjen stille spørsmål til statsråden: Vil hun være med på å vurdere en forskrift, eller hvordan ser hun på det?

Så til Fylkesmannens rolle: Når det blir runde på runde fordi Fylkesmannen opphever vedtaket, ikke omgjør det, skal vi da gi Fylkesmannen flere fullmakter? Det er da det rører ved gamleordføreren i meg, men «lell da gut!»: Bør vi vurdere om Fylkesmannen på en eller annen måte skal få som oppdrag i større grad rett og slett å omgjøre vedtak? Eller så går tida, og dette er en ganske

slitsom prosess, særlig for brukeren. Så jeg vil gjerne høre en kommentar rundt det, slik at vi avbyråkratiserer dette nå, for å bruke det uttrykket.

Jeg synes det jeg hører, lover godt, og det som kommer hit til Stortinget, er forhåpentligvis ganske fast i fisken og, for å bruke et moderne uttrykk, gjør en forskjell.

Statsråd Åse Michaelsen [12:48:22]: Jeg synes det har vært en god debatt. Selv om ikke så mange har tatt ordet, synes jeg likevel det har kommet fram mye bra og mange gode synspunkter. Jeg ble direkte oppfordret av interpellanten med hensyn til om jeg også var villig til å vurdere en forskrift. Ja, absolutt, jeg er villig til å se på alt. For jeg tenker at vi skal få denne ordningen på stell, og det har vært et tydelig ønske fra dette stortinget at dette er en ordning som vi alle vil ha, og så er det å få kommunene med på laget. Jeg tar på alvor alle forslag vi har fått inn i forbindelse med ordningen, og som vi mener kan bidra til å gjøre ordningen så god som mulig.

Nå er regjeringen i denne vurderingsprosessen, og jeg vil derfor ikke her og nå ta eksplisitt stilling til hvorvidt vi vil følge opp innspillene fra Likestillings- og diskrimineringsombudet om at BPA bør ut av helselovgivningen. Jeg tar også med meg interpellantens andre synspunkter og også representanten fra SVs forslag, som også var knyttet til forskriftsvurdering. Det er viktig for oss nå og også en del av den debatten vi har hatt, å definere hva denne ordningen skal inneholde når vi ser at kommunene ikke treffer, eller bevisst eller ubevisst ikke ser det behovet som er i deres kommune.

Så må vi også være litt obs på at den siste evalueringsrapporten, som nå ligger til grunn for vurderingene våre, kom for kort tid siden. På den ene siden ser vi at BPA-ordningen er en organisering av praktisk bistand, og dermed kanskje har en naturlig tilknytning til helse- og omsorgstjenesten, men vi ser også at en stor omlegging av ordningen nå kan ha potensial til å påvirke etablerte ordninger som fungerer godt i dag. Så det er mange hensyn å ta.

Men igjen, jeg tar med meg alle innspillene. Nå skal vi sette oss ned og gjøre et stykke arbeid, og så håper jeg at vi skal få Stortinget med på laget sånn at vi kan lande BPA-ordningen på det området som den er ment å være, og at den faktisk kan brukes til beste for brukerne der ute.

Presidenten: Debatten i sak nr. 6 er då omme.

Presidenten vil foreslå at sakene nr. 7–9 vert hand-sama under eitt. – Det er vedteke.

Sak nr. 7 [12:50:42]

Stortingets vedtak til lov om endringer i forbrukermerkeloven (Lovvedtak 58 (2017–2018), jf. Innst. 301 L (2017–2018) og Prop. 53 LS (2017–2018))

Sak nr. 8 [12:50:42]

Stortingets vedtak til lov om endringer i kulturminneloven (fredningsgrensen for samiske kulturminner) (Lovvedtak 59 (2017–2018), jf. Innst. 305 L (2017–2018) og Prop. 42 L (2017–2018))

Sak nr. 9 [12:50:42]

Stortingets vedtak til lov om endringer i eksportkredittloven (ny midlertidig låne- og garantiordning for skip mv.) (Lovvedtak 60 (2017–2018), jf. Innst. 288 L (2017–2018) og Prop. 58 L (2017–2018))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet til sakene nr. 7–9.

Votering

Etter at det var ringt til votering, sa

presidenten: Stortinget er då klare til å gå til votering.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten har Freddy André Øvstegård sett fram eit forslag på vegner av Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om nedleggelse av Kringkastingsrådet, distriktsprogramrådene og det samiske programrådet i forbindelse med at det legges fram forslag til ny kringkastingslov. Samtidig bes regjeringen om å legge fram et forslag til endring i NRK-plakaten, der NRK pålegges å sikre et klageorgan uten politiske bindinger, og der offentligheten har innsyn i behandlingen. Dette organet må gjenspeile dagens ordning med nasjonale, regionale og samiske hensyn.»

Det vert votert alternativt mellom dette forslaget og tilrådinga frå komiteen.

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

Dokument 8:162 S (2017–2018) – Representantfor-slag fra stortingsrepresentantene Freddy André Øvste-

gård og Nicholas Wilkinson om å legge ned Kringkastingsrådet – vedtas ikke.

Voteringsstavlene viste at ved alternativ votering mellom tilrådinga frå komiteen og forslaget frå Sosialistisk Venstreparti hadde 86 representantar røysta for tilrådinga og 8 representantar for forslaget.

(Voteringsutskrift kl. 13.00.52)

Heidi Nordby Lunde (H) (fra salen): Jeg stemte feil.

Presidenten: Det er fleire som ikkje har fått røysta. Me tek voteringa om igjen.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom tilrådinga frå komiteen og forslaget frå Sosialistisk Venstreparti vart tilrådinga vedteken med 91 mot 7 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 13.01.47)

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten er det sett fram to forslag. Det er

- forslag nr. 1, frå Heidi Greni på vegner av Senterpartiet
- forslag nr. 2, frå Lars Haltbrekken på vegner av Sosialistisk Venstreparti

Det vert votert over forslag nr. 2, frå Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget på egnet måte dersom den ser behov for endringer av regelverket for bruk av elmotor på vann under 2 kvadratkilometer.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Sosialistisk Venstreparti vart med 89 mot 9 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 13.02.26)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 1, frå Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag til endring i lov om motorferdsel i utmark som åpner for bruk av elektriske båtmotorer med begrenset effekt i vann som er mindre enn to kvadratkilometer.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Senterpartiet vart med 86 mot 12 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 13.02.46)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

I

Stortinget ber regjeringen foreta oppmykninger i forskriftene til lov om motorferdsel i utmark som gjør det mulig for kommunene å gi dispensasjoner for bruk av elmotor med begrenset effekt på vann under 2 kvadratkilometer.

Dispensasjon bør bare kunne gis etter at kommunene har vurdert om det er forsvarlig ut fra hensynet til vannet som levested for viltarter og fugler, herunder særskilt legge vekt på hensynet til hekkeområder.

Presidenten: Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet Dei Grøne har varsla at dei vil røysta imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 87 mot 8 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 13.03.09)

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Under debatten har Lars Haltbrekken sett fram eit forslag på vegner av Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristeleg Folkeparti og Miljøpartiet Dei Grøne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en supplerende nasjonalparkplan for Stortinget innen 2020, med forslag til nye nasjonalparker, og med vurdering av utvidelse av eksisterende nasjonalparker, som kan sikre at et representativt utvalg av norsk natur blir vernet som nasjonalparker.»

Det vert votert alternativt mellom dette forslaget og tilrådinga frå komiteen.

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

Dokument 8:185 S (2017–2018) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Tore Storehaug, Kari Elisabeth Kaski, Lars Haltbrekken og Arne Nævra om en ny, supplerende nasjonalparkplan – vedtas ikke.

Voteringsstavlene viste at ved alternativ votering mellom tilrådinga frå komiteen og forslaget frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristeleg Folkeparti og Miljøpartiet Dei Grøne vart tilrådinga vedteken med 56 mot 42 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 13.04.04)

Heidi Greni (Sp) (fra salen): Jeg stemte feil.

Presidenten: Me bør ta den voteringa om igjen.

Votering:

Ved alternativ votering mellom tilrådinga frå komiteen og forslaget frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristeleg Folkeparti og Miljøpartiet Dei Grøne vart tilrådinga vedteken med 57 mot 41 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 13.04.46)

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Under debatten er det sett fram i alt elleve forslag. Det er

- forslag nr. 1, frå Lars Haltbrekken på vegner av Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristeleg Folkeparti og Miljøpartiet Dei Grøne
- forslaga nr. 2 og 3, frå Lars Haltbrekken på vegner av Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet Dei Grøne
- forslaga nr. 4–9, frå Lars Haltbrekken på vegner av Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet Dei Grøne
- forslaga nr. 10 og 11, frå Per Espen Stoknes på vegner av Miljøpartiet Dei Grøne

Det vert votert over forslaga nr. 4–9, frå Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet Dei Grøne.

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem et forslag om å gjøre Oslomarka til et internasjonalt pionérområde for restaurering av vill natur, intakte økosystemer og opplevelser.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede og arbeide for å etablere større, sammenhengende nasjonalparker og verneområder på tvers av landegrensene i Norden, særlig på Nordkalotten.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen jobbe for å restaurere områder med artsrik løvskog i området rundt Oslofjorden og på Sørlandskysten.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen stanse tapet av villmarkspreget og inngrepsfri natur i Norge og utvikle en plan for å øke andelen slik natur i årene som kommer.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede et system der staten gir grunneiere betaling for spesielt viktige økosystemtjenester som krever aktiv skjøtsel, eller som innskrenker muligheten for annen inntekt, herunder overgang til plukkhogst med sikte på å reetablere artsrik fleraldret skog, opprettholdelse og økning av biologisk mangfold i kulturlandskap og reetablering av sjeldne eller truede arter.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at restaurering

av natur og arts mangfold i og langs vassdrag gjøres til en sentral målsetting for kommende vilkårsrevisjoner.»

Votering:

Forslaga frå Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet Dei Grøne vart med 89 mot 9 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 13.05.55)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 2 og 3, frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet Dei Grøne.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen på en egnet måte legge fram en opptrappingsplan som sikrer en stor økning av antallet prioriterte arter og aktive handlingsplaner for disse artene, og en økning i antallet utvalgte naturtyper.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en stortingsmelding som inneholder en plan for storskala restaurering av villere natur, intakte økosystemer og større opplevelsesmuligheter i norsk natur – i tråd med Norges Aichi-forpliktelse om å restaurere 15 pst. av våre forringede økosystemer.»

Votering:

Forslaga frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet Dei Grøne vart med 62 mot 35 stemmer ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 13.06.16)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 1, frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristeleg Folkeparti og Miljøpartiet Dei Grøne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme med forslag til bedre beskyttelse av deltaer, bløtbunnsområder og andre gruntvannsområder langs kysten. Rettferdige og hensiktsmessige erstatningsordninger for båndlegging av privateide områder må belyses.»

Votering:

Forslaget frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristeleg Folkeparti og Miljøpartiet Dei Grøne vart med 57 mot 41 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 13.06.36)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 10 og 11, frå Miljøpartiet Dei Grøne.

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sette i gang et arbeid med mål om å etablere Norges første nasjonalpark med forbud mot jakt på alle arter, inkludert rovdyr.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen trappe opp arbeidet for å bevare og restaurere kulturlandskap både gjennom reformer i landbrukspolitikken og gjennom målrettede tiltak for å restaurere spesielt verdifulle og artsrike kulturlandskap som kulturbetinget slåtte- og beiteeng, lauveng, hagemark, beiteskog og høstingsskog.»

Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslaga.

V o t e r i n g :

Forslaga frå Miljøpartiet Dei Grøne vart med 90 mot 8 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 13.07.00)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

Dokument 8:211S (2017–2018) – Representantforslag fra stortingsrepresentant Per Espen Stoknes om naturfornyelse, rikere økosystemer og større opplevelsesmuligheter – vedtas ikke.

Presidenten: Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristeleg Folkeparti og Miljøpartiet Dei Grøne har varslet at dei vil røysta imot.

V o t e r i n g s t a v l e n e viste at 53 representantar hadde røysta for tilrådinga frå komiteen og 44 representantar hadde røysta imot.

(Voteringsutskrift kl. 13.07.39)

Mathilde Tybring-Gjedde (H) (fra salen): Jeg stemte feil.

Presidenten: Me rettar det opp. Då er det 54 representantar som har røysta for tilrådinga, og 43 som har røysta imot. Tilrådinga frå komiteen er dermed vedteken.

V o t e r i n g i s a k e n e n r. 7–9

Presidenten: Sakene nr. 7–9 er andre gongs handsaming av lovsaker og gjeld lovvedtaka 58 til og med 60.

Det ligg ikkje føre noko forslag til merknad. Stortingets lovvedtak er dermed vedtekne ved andre gongs handsaming og vert å senda Kongen i samsvar med Grunnlova.

Sak nr. 10 [13:08:50]

Referat

Presidenten: Det ligg ikkje føre noko referat.

Dermed er kartet for i dag ferdig handsama. Presidenten vil minna alle om at på måndag begynner stortingsmøtet kl. 10. Det er denne presidenten som skal vera president då, så alle må koma.

Ber nokon om ordet før møtet vert heva? – Møtet er heva.

Møtet slutt kl.13.09.
